

תפ"ח 11267/02/21 - מדינת ישראל נגד האני אבו רביעה, ניזאר אבו רביעה, תאבת אבו חאמד, זאהי אבו רביעה, [כתב האישום בעניינו בוטל], נאז'יה אבו רביעה, אסעד אבו רביעה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 11267-02-21 מדינת ישראל נ' אבו רביעה (עציר) ואח'
תפ"ח 44407-04-21 מדינת ישראל נ' אבו רביעה (עציר)
תפ"ח 22654-03-21 מדינת ישראל נ' אבו רביעה (עציר)

לפני:

כבוד סגנית הנשיאה, השופטת יעל רז-לוי - אב"ד

כבוד השופט אהרון משניות

כבוד השופט איתי ברסלר-גונן

בעניין: המאשימה מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד ליאת לוי סיגל

נגד

הנאשמים

1. האני אבו רביעה
2. ניזאר אבו רביעה (עציר)
3. תאבת אבו חאמד
4. זאהי אבו רביעה
5. [כתב האישום בעניינו בוטל]
6. נאז'יה אבו רביעה
7. אסעד אבו רביעה

נאשמים 1, 4, 6, ו- 7 ע"י ב"כ עו"ד רמי שלבי

נאשם 2 ע"י ב"כ עו"ד יוסי לין

נאשם 3 ע"י ב"כ עו"ד אבי חימי ועו"ד משה וייס

גזר דין

השופט איתי ברסלר-גונן

ביום 8.1.2021 הוכה סאאב אבו חאמד ז"ל, צעיר כבן 20, ע"י המון זועם לא הרחק מבית מגוריו, כשבני משפחתו מתבוננים על האירוע ושוטרים מנסים בכל כוחם לגונן עליו. הנאשמים שבפנינו נותנים את הדין, איש איש על חלקו באירוע זה, אשר הסתיים במותו הטרגי של המנוח, אולם לא בשל מעשה שעשה מי מהנאשמים; הכל כפי שיפורט להלן.

ההרשעה ונסיבות המקרה

עמוד 1

1. הנאשמים, כל אחד על פי חלקו, הורשעו על פי הודאתם בכתב האישום המתוקן בעיצומו של שלב שמיעת ראיות התביעה, בעבירות הבאות:
נאשמים 1, 2, 4 ו- 6 הורשעו בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) בחוק העונשין, תשל"ז - 1977 [להלן: "**חוק העונשין**"].
נאשם 3 הורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 333 ו- 335(א)(1) בחוק העונשין.
נאשם 7 הורשע בעבירה של אי מניעת פשע, לפי סעיף 262 בחוק העונשין.
2. ברקע האירוע, וביום האירוע 8.1.2021 אירעה קטטה בין משפחת הנאשמים למשפחה נוספת ביישוב דריג'את בו מתגוררים הצדדים. בשל כך, הגיעו ליישוב כוחות משטרה, ביניהם שלושה שוטרים [להלן: "**השוטרים**"] אשר הגיעו בסמוך למתחם מגוריהם של הנאשמים, שם התגודד קהל רב, ובשלב מסוים הגיעו למקום גם הנאשמים.
מסיבה שאינה ידועה, בסמוך לשעה 19:44 הגיע מר סאאב אבו חאמד, צעיר כבן 20 [להלן: "**המנוח**"] ברכבו מסוג טנדר, בנסיעה מהירה בשביל הגישה לשיג של משפחת הנאשמים. באותה העת עמדו על השביל מספר אנשים שזהותם אינה ידועה, שנאלצו לזוז הצידה במהירות כדי להימנע מפגיעה על ידי רכבו של המנוח. המנוח המשיך בנסיעתו עד שהתנגש עם רכבו במנגל שעמד בצמוד לשיג.
לאחר ההתנגשות של המנוח במנגל, יצא המנוח במהירות מרכבו והחל להימלט לעבר ביתו כאשר באותה עת הושלכה לעברו אבן על ידי אדם שזהותו אינה ידועה למאשימה, והחלה להקיף אותו קבוצה גדולה של כ- 20 אנשים שהחלו בתקיפת המנוח וביניהם **הנאשמים 1, 2, 4 ו- 6** [להלן: "**התוקפים**"] אשר סברו כי המנוח ניסה לדרוס את הנוכחים במקום, והמון רב התקהל סביבם.
התוקפים היכו את המנוח בבעיטות והשליכו עליו אבנים כשחלקם במהלך התקיפה החזיקו במוטות [להלן: "**נשק קר**"], וזאת בכוונה להטיל במנוח נכות או מום או לגרום לו חבלה חמורה.
הנאשם 4 הוסיף על תקיפתו יחד עם התוקפים האחרים, ובמהלך התקיפה גם בעט במנוח ואחז בחפץ בגודל של כ- 30 ס"מ והשליכו לעבר המנוח. אחד השוטרים ומתנדב נוסף שהיה עמו אחזו בנאשם 4 והשכיבו אותו על הרצפה והנאשם 4 התרומם וצעק "הוא ניסה לדרוס אותי".
התוקפים לא חדלו ממעשיהם חרף מאמצי השוטרים לפזרם באמצעות ירי באוויר, שימוש בטייזרים ואף בכך שממש גוננו בגופם על המנוח.
כתוצאה ממעשיהם של התוקפים, נגרמו למנוח חבלות קהות בכל חלקי גופו, חבלות חדות וקהות בקרקפת, פצעי חתך המתלכדים עם פצע קרע שבשוליהם שפשוף, ובעומקם נזק ללוחית החיצונית של הגולגולת.
במהלך התקיפה, בעת שהמנוח שוכב על הארץ ותוך שאחד השוטרים מגונן עליו בגופו, השליך **הנאשם 3** בעודו עומד, אבן לעבר ראשו של המנוח ופגע באמצעותה בצדו האחורי של ראש המנוח וגרם לו לחבלה חמורה.
הנאשם 7 נכח במקום האירוע מתחילתו, ראה את ההתקהלות סביב המנוח ואת תחילת התקיפה, ועל אף שידע כי בכוונת התוקפים להכות את המנוח ולהטיל בו מום, נכות או חבלות חמורות, התרחק מהמקום מבלי שנקט אמצעי סביר כדי למנוע את מעשי התוקפים.
נוכח חלקו של כל אחד מהנאשמים באירוע, הורשעו **הנאשמים 1, 2, 4, ו- 6** [להלן גם "**הנאשמים העיקריים**"] בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה; **הנאשם 3** הורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות; ואילו **הנאשם 7** הורשע בעבירה של אי מניעת פשע.

3. לאחר התקיפה שתוארה לעיל וכחלק מהאירוע הכולל, נדקר המנוח בירכו הימנית באמצעות חפץ חד באורך של לפחות כ- 14 ס"מ וברוחב של עד כ- 4.7 ס"מ על ידי אדם שזהותו אינה ידועה למאשימה [להלן: "הדקירה"].

בשלב זה, זחל המנוח על צדו לכיוון בני משפחתו שניסו להגיש לו עזרה, ובהמשך פונה אל בית החולים, שם נקבע מותו כתוצאה מאותה הדקירה שגרמה להלם תת נפחי בשל דימום נרחב מנזק לכלי דם ראשיים בירך הימנית.

תמצית השתלשלות ההליך

4. תחילה הואשמו כל הנאשמים בעבירה של רצח באדישות, הם כפרו במיוחס להם ונשמעו עדויות רבות של השוטרים ובני משפחת המנוח שנכחו במקום.

5. ביום 2.6.2022 ובעיצומה של פרשת התביעה, הציגו הצדדים הסדר טיעון, במסגרתו חזרו בהם הנאשמים מכפירתם, כתב האישום תוקן באופן המתואר לעיל, כאשר הנאשם 5 נמחק מכתב האישום. הנאשמים הודו בעובדות כתב האישום כפי המתואר לעיל והורשעו כל אחד לפי חלקו כאמור, ולפי בקשתם נשלחו לשירות המבחן לקבלת תסקיר. במקביל, הוזמן תסקיר קורבן אודות משפחת המנוח.

תמצית תסקיר קורבן עבור משפחת המנוח ועדויות הוריו של המנוח בבית המשפט

6. התמונה העולה מהתסקיר היא תמונת נזק חמורה וקשה. מדובר במשפחה נורמטיבית המגדלת ילדיה כשומרת חוק וערכי השלום, ונחשפה לפתע לתוקפנות אכזרית לא מוכרת, שנותרה כזיכרון צרוב, כואב ומצמית המלווה אותם בתהליך האבל. היבט משמעותי של נזק, שתואר בתסקיר ומעצים את הטרגדיה, היא האכזריות והסתמיות שבמעשה שהוביל למותו של המנוח בשיא חייו וכוחותיו.

בני המשפחה שרויים עדיין במצב טראומתי נוכח החלל הגדול שהותיר מותו של המנוח בחיי כל אחד כפרט, ובכולם כמשפחה. אב המשפחה שבור, מצוי במצב רגשי קשה, חש פגיעה בזכות העצמית שלו כאב וכגבר, מובס וחסר אונים. אמו של המנוח בכתה רבות וביטאה כאב וסבל בלתי נסבלים, והרושם הוא שייתכן והיא נושאת תחושות אשמה נוכח כך שהייתה עדה למעשי האלימות הקשים כלפי בנה, ללא יכולת לשמור ולהגן עליו, והדבר משליך על חוויית הערך העצמי שלה. האם חווה, באופן יומיומי, מאבק תמידי בין סף קריסה נפשית ורצון להיכנע לכאב ולצער, לבין הצורך האימהי לגייס כוחותיה למען ילדיה הנותרים. גם אחיו של המנוח עסוק בחוויית האובדן וחרדה גדולה לחייו וחיי בני משפחתו.

המשפחה חשה חרדה ודריכות גם היום נוכח חזרת בני משפחת הנאשמים ליישוב, ללא סולחה ובניגוד לנורמות המקובלות בקהילה, והמשפחה חשה עדיין מאויימת על ידי משפחת הנאשמים ולא מוגנת, גם על רקע העובדה שאף השוטרים לא הצליחו להרתיע את התוקפים ולמנוע את פגיעת הנאשמים במנוח. נוכחות משפחת הנאשמים מהווה תזכורת כואבת למותו האכזרי של בנם "כמו רצח שני" כלשונם.

הרושם הוא שעיקר הנזק הוא הדריכות והמתח בחייהם של בני המשפחה המקבעים את חוויית האובדן, גוזלים מהם כוחות ומשאבים רבים, ויכולתם ופניותם להתאבלות ולהשקעה בהתפתחות המשפחה נפגע. המלצות עורכות התסקיר היא כי יוטל על הנאשמים, בין היתר, פיצוי כספי משמעותי למשפחת המנוח. המשפחה מבקשת שהעונש ישקף את חומרת הפגיעה ותוצאתה.

7. במסגרת הטיעונים לעונש תיאר אביו של המנוח בכאב ובדמעות את פגיעתו ופגיעת משפחתו, גם כיום בעת

חזרת משפחת הנאשמים לגור מולם, ללא חשבון וללא כבוד, וביקש מבית המשפט לגזור את דינם של הנאשמים העיקריים לעונש הגבוה ביותר. לגבי הנאשם 3 ציין אביו של המנוח כי הקשר עם משפחתו היה קשר מכובד וכי נעשה עמה סולחה.

גם אמו של המנוח ביקשה במעמד הטיעונים לעונש לומר לבית המשפט כי הרגו את בנה לנגד עיניה ולאחר מכן נהייתה היא חולה. אמו של המנוח הביעה חשש ממשפחתם של הנאשמים.

תמצית תסקירי שירות המבחן בעניינם של הנאשמים

תסקיר נאשם 1

8. **הנאשם 1** כבן 38 נשוי ואב לארבעה ילדים בגילאי שנה עד שמונה, נעדר עבר פלילי, בעל תארים אקדמאיים בתחום החינוך ואף במשפטים, טרם מעצרו עבד כמחנך בחינוך מיוחד והיה שותף בוועדות השמה לילדים עם צרכים מיוחדים. נסקרה גם משפחתו הנורמטיבית של הנאשם 1.

הנאשם 1 התקשה לקחת אחריות מלאה למעשיו מול שירות המבחן, וצמצם את חלקו באירוע תוך תיאור כי נקלע לאירוע שהתפתח במהירות ולא עמדה בפניו האפשרות לערוך חשיבה, לתכנן ולקחת החלטה מושכלת. עם זאת, הנאשם הביע אמפתיה וחמלה למשפחת הקורבן נוכח התוצאה הטרגית והכואבת של האירוע, ועל רקע הקרבה המשפחתית בין משפחתו למשפחת המנוח. שירות המבחן התרשם מנטילת האחריות של הנאשם 1 ומתפקוד הנאשם 1, והעריך כי הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק הינו נמוך, ואין צורך באפיק טיפולי אלא בשקלול כלל השיקולים החיוביים בהקשר העונשי, לצד התוצאה הטראגית.

להשלמת התמונה יצוין כי בדיון בבית המשפט [ביום 2.11.2022] עומת הנאשם 1 עם האמור בתסקיר בכל הנוגע לחלקו באירוע, והוא שב והודה באופן מלא במיוחס לו בכתב האישום.

תסקיר נאשם 2

9. **הנאשם 2** כבן 28, נשוי ואב לשני פעוטות, נעדר עבר פלילי, טרם מעצרו עבד בתחום הנגרות ולמד תואר ראשון בהוראה. נסקרה משפחתו הגרעינית והמורחבת הנורמטיבית. הנאשם 2 צמצם את חלקו וכוונתו בתיאורו את האירוע בפני שירות המבחן, וטען כי חש פחד וסכנה ממשית לחייו ולחיי הנוכחים במקום, וכשהמנוח יצא מהרכב ונוכח החשש שהוא חמוש, החל ההמון סביבו להתאסף ולתקוף אותו באגרופים ובעיטות. הנאשם 2 הסביר לשירות המבחן כי הוא "רק" בעט ברגלי המנוח בעת ששכב על הרצפה, וטען כי לא התכוון מראש לפגיעה בו ולא העלה על דעתו כי הדבר יוביל למותו של הקורבן. הוא תיאר יחסים טובים עם משפחת המנוח ומסר כי חש אמפתיה עמוקה כלפיהם וכאב גדול על האבדן וכן כי נחתם הסכם סולחה בין המשפחות. שירות המבחן התרשם כי הנאשם 2 ביצע את העבירה בשל מצב של דחק קיצוני בו היה נתון ותחושה של סכנה ממשית לחייו, ומבלי שבחן לעומק את ההשלכות האפשריות לתוצאות מעשיו, התרשם מהחרטה שהביע ומאורח חיים יציב, תקין ונורמטיבי, והעריך כי הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק בכלל ובתחום האלימות בפרט הינו נמוך ואף אין נזקקות טיפולית.

להשלמת התמונה יצוין כי בדיון בבית המשפט [ביום 2.11.2022] עומת הנאשם 2 עם האמור בתסקיר בכל הנוגע לחלקו באירוע, והוא שב והודה באופן מלא במיוחס לו בכתב האישום.

תסקירי הנאשם 3

10. **הנאשם 3** כבן 22 היום, נעדר עבר פלילי, רווק, טרם מעצרו עבד בספרות ובסופרמרקט, והתגורר עם משפחתו. הוא סיים 12 שנות לימוד וקורס ספרות מקצועי. נסקרו תולדות חייו המשפחתיים מהם עולה תמונה של משפחה נורמטיבית וחיונית. הנאשם 3 תיאר קשר משפחתי וקרוב עם המנוח. הנאשם 3 הודה בביצוע העבירה והביע חרטה ובושה על מעשיו וכן רתיעה מתוצאות האירוע והמחיר שמשלם. הנאשם 3 תיאר אף הוא את האירוע כפי שתיארו אותו הנאשמים 1 ו-2 והסביר כי בשל ההמון שהתקהל סביב המנוח ותקף אותו, לא ראה במי מדובר ולא זיהה את המנוח אלא נסחף אחר ההמון והשליך אבן לכיוון המנוח, ורק לאחר שנעצר על ידי שוטר בסמוך למנוח הוא הבין את זהותו וחש הלם ואשמה. הנאשם 3 הסביר לשירות המבחן כי ביצע את העבירה בשל מצב לחץ קיצוני מבלי יכולת להפעיל שיקול דעת, ותוך היסחפות אחר אחרים, וציין כי אם היה מצליח להפעיל שיקול דעת, היה יוצא להגנת המנוח ולא פוגע בו. הנאשם 3 ציין כי נחתם הסכם סולחה **קודם** בין המשפחות [כארבעה חודשים קודם לאירוע ובהקשר לאירוע קודם] ושהאירוע דנן מחייב כעת את משפחתו לשלם סכום כסף גבוה נוכח הפרתו באירוע דנן. בנוסף הציג הסכם סולחה חדש שנחתם בין המשפחות כשבוע לאחר האירוע דנן.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם 3 נוקט בטשטוש ובחוסר אותנטיות בתיאורו את היחסים עם משפחת המנוח, מציג עמדה קורבנית, מתמקד בעצמו ובקשיים והמחירים האישיים שעליו לשלם בשל מעשיו אלו, מתקשה לקחת אחריות על מעשיו ומתקשה להעמיק בבחינת השלכת מעשיו על האחר. נוכח כך, העריך שירות המבחן כי קיים סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק בתחום האלימות. כיוון שהנאשם לא הביע נזקקות טיפולית התרשם שירות המבחן מקושי לערוך התבוננות ובחינה עצמית ובשים לב להערכת הסיכון, הוא לא בא בהמלצה טיפולית בעניינו. יצוין כי התבקש והוגש תסקיר משלים [מיום 24.10.2022] ממנו עולה כי הנכונות שהביע הנאשם 3 להשתלב בכל הליך טיפולי, אינה אותנטית אלא נועדה להקל בתנאים המגבילים בהם נתון ובחומרת הענישה הצפויה לו. על כן, חזר שירות המבחן על היעדר המלצה טיפולית.

תסקיר הנאשם 4

11. **הנאשם 4**, כבן 35 נשוי ואב לחמישה קטינים, בעל 12 שנות לימוד, נעדר עבר פלילי, וטרם מעצרו עבד כטכנאי רכב מזה כ- 13 שנים. נסקרו תולדות חיי משפחתו הגרעינית והאתגרים הרפואיים עימם מתמודדת היום המשפחה, שבשל צנעת הפרט לא יפורטו כאן. אולם יצוין כי הנאשם 4 שימש עד מעצרו כדמות עיקרית ותומכת נפשית וכלכלית בבני המשפחה. נוכח כך, תיאר הנאשם 4 קושי גדול ודאגה למשפחתו, הנובעים מהריחוק מהם. הנאשם 4 צמצם את חלקו באירוע בניגוד לתיאור כתב האישום, וטען תחילה כי רק הרים אבן אך אפילו לא השליך אותה. הנאשם תיאר את קרבתו אל המנוח ומשפחתו ואת הקושי שלו לעכל את האירוע ותוצאתו. הוא הביע חרטה וצער על מעורבותו. שירות המבחן התרשם מיציבות ותפקוד חיובי באורח חייו של הנאשם 4, והוא סבור כי הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק בכלל ובתחום האלימות בפרט הינו נמוך, ואין נזקקות טיפולית.

להשלמת התמונה יצוין, כי בדיון בבית המשפט [ביום 2.11.2022] עומת הנאשם 4 עם האמור בתסקיר בכל הנוגע לחלקו באירוע והעובדה כי הוא צמצם את המיוחס לו, והוא שב והודה באופן מלא במיוחס לו בכתב האישום.

תסקיר הנאשם 6

12. **הנאשם 6** כבן 36, נשוי ואב לארבעה קטינים, השלים 12 שנות לימוד וטרם מעצרו עבד כנהג אוטובוס. נסקרה משפחתו הגרעינית והמורחבת והתמודדותו של הנאשם 6 עם מחלה משמעותית של אחד מבניו ומחלות נוספות במשפחתו המורחבת, שמפאת צנעת הפרט לא יפורטו כאן. כן יצוין שמחלת הבן מצריכה מעורבות משמעותית של בני המשפחה ועלויות כספיות, וכי הנאשם 6 נדרש ללוות את בנו לכל הטיפולים אחת ל-3 ימים. הנאשם 6 תיאר כי היה בסערת רגשות באירוע ואישר כי יחד עם בני משפחתו, הכו את המנוח אשר לבסוף מת מפצעיו. הנאשם 6 הביע צער עמוק על חלקו באירוע, ולבקשתו שולב בטיפול פרטני וקבוצתי בשב"ס המסייע לו רגשית. שירות המבחן התרשם מיכולות טובות ויציבות של הנאשם 6 ומהאופן בו מטפל הנאשם 6 בבני המשפחה. שירות המבחן סבור כי ברקע ביצוע העבירה נמצאת הציפייה לאחדות ומחויבות משפחתית, שדרשה מהנאשם 6 ליטול חלק פעיל באירוע, וזאת לצד תגובתו האימפולסיבית וללא שליטה בשל החשש שתיאר כלפי שלום משפחתו שהייתה נוכח במתחם האירוע. הרושם הינו כי הנאשם 6 מכיר באחריותו למעשה והתוצאה הטראגית, אולם גם לאחר בחינת הדברים אינו יודע לזהות אלטרנטיבות אחרות בשל הסלמת האירוע בזמן כה קצר. נוכח נסיבות האירוע והתוצאות הטרגיות לא בא שירות המבחן בהמלצה שיקומית בעניינו של הנאשם 6.

תסקיר הנאשם 7

13. **הנאשם 7** כבן 29 רווק, נעדר עבר פלילי, סיים לימודי רפואה בחו"ל ועמד להשתלב בהתמחות שנגדעה נוכח מעצרו. הוא שהה במעצר כ-14 חודשים וכיום מתגורר לבדו בבאר שבע בתנאים מגבילים. נסקרו תולדות חייו המשפחתיים מהם עולה תמונה של משפחה נורמטיבית ומלוכדת. הנאשם 7 תיאר קשר לא משמעותי עם המנוח נוכח פערי גילאים אך כן יחסי כבוד. הנאשם 7 צמצם את חלקו ביחס לאמור בכתב האישום ושלל תחילה מודעות לתקיפה. עם זאת, הוא הביע צער רב על האירוע ותוצאותיו וביטא אמפתיה עמוקה כלפי משפחת המנוח, וכן חשש לפגיעה ביכולתו לעסוק ברפואה. שירות המבחן התרשם כי העבירה נעברה על רקע מצב של דחק קיצוני בו היה נתון הנאשם 7 נוכח תחושת סכנה ממשית לחייו, והצער והאמפתיה שהנאשם 7 מביע הוא אותנטי, וכי הנאשם 7 באמת מנסה לבחון היכן טעה ומה יכול היה לעשות. שירות המבחן התרשם כי הנאשם 7 ניהל עד כה אורח חיים תקין ונורמטיבי, כי ההליך מהווה גורם משמעותי, מרתיע ומציב גבולות, ובשים לב לחרטה ולאמפתיה כלפי משפחת המנוח, העריך שירות המבחן כי הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק נמוך, וכי אין נזקקות טיפולית.

להשלמת התמונה יצוין גם ביחס לנאשם 7 כי בדיון בבית המשפט [ביום 2.11.2022] הוא עומת עם האמור בתסקיר ועם הסתירה לאמור בסעיף 5 בכתב האישום ביחס לחלקו. הנאשם 7 שב והודה בעובדות שתוארו בכתב האישום המתוקן.

תמצית הראיות והטיעונים לעונש

הראיות לעונש

14. מעבר לתסקירים ולדברי הוריו של המנוח בבית המשפט, הגישו הצדדים כראיות מוסכמות לעונש דיסק מצלמות הגוף של שני השוטרים שהיו באירוע.

בנוסף, העיד עבור הנאשם 3 אחיו, עו"ד רפיק אבו חאמד, שתיאר את משפחתו הנורמטיבית ואת אחיו העוסקים

בתחומי הרפואה, רוקחות, הנדסה ועריכת דין. אחיו של הנאשם 3 תיאר את תמיכת המשפחה ואף את הסולחה שנערכה בין משפחת הנאשם 3 למשפחת המנוח, שבעצמם הם קרובי משפחה. אח נוסף של הנאשם 3, העובד כרוקח, העיד אף הוא על המשפחה, על הקשר למשפחת המנוח ועל כך שהנאשם 3 מתחרט על חלקו ונתון במצב נפשי לא טוב מאז ובעקבות האירוע.

עוד הוגש מכתב המלצה ממעסיקו של הנאשם 6.

תמצית טיעוני המאשימה לעונש

15. בטיעוניה הכתובים לעונש עמדה המאשימה על הערכים המוגנים שעומדים בבסיסן של עבירות האלימות החמורות, הנגזרים מערך קדושת החיים, וזכותו של אדם לשלמות גופו. המאשימה ביקשה לראות באירוע כאירוע אלימות מהיר, זועם, חמור ומתועב, שחומרתו המיוחדת נובעת מעוצמתו, מריבוי המשתתפים ומיצר הנקמה החייתי שעמד בבסיסו, כמו גם מתוצאתו הקשה. המאשימה, אשר ביקשה לראות את העוצמה הגבוהה בפגיעה בערכים המוגנים, הגדירה את האירוע כלינץ' ועמדה על כך שאף אחד מהנאשמים לא עצר בשום שלב, על אף נוכחות השוטרים שניסו להגן על המנוח בגופם. המאשימה ביקשה לתת משקל לכך שהמנוח קיפח את חייו בסופו של דבר באכזריות וסתמיות בשל פרץ של אלימות חייתית ונטולת מעצורים עד אובדן צלם אנוש, וכן עתרה לתת כאמור משקל לכך שהאירוע בוצע לנגד עיני משפחת המנוח ותוך התעלמות מופגנת מהשוטרים שביקשו לגונן על המנוח.

בהקשר של חלקו של כל אחד מהנאשמים, ביקשה המאשימה לייחס משקל נמוך יחסית לחלקו הקונקרטי של כל אחד ואחד מהנאשמים, בשים לב לכך שחומרת המעשה נובעת מעצם עשייתו בחבורה. נטען עוד, כי גם אם הנאשמים סברו שהמנוח הגיע כדי לפגוע בהם ברכבו, הרי שברגע שיצא מהרכב לא נשקפה למי מהם או לסובבים אותם סכנה, ולכן מעשיהם היו כנקמה נטו, והנאשמים יכלו להימנע ולחדול ממעשיהם בכל רגע, בוודאי כאשר השוטרים שהיו במקום ניסו בכל כוחם לפזר את ההמולה ולגונן על המנוח בגופם.

המאשימה הפנתה לעונשים הקבועים בחוק, ועתרה להשית עונש חמור שמשקף את חומרת המעשים והצורך לגנות, להרתיע ולשקף את הסלידה של החברה ממעשים אלו. בהקשר זה הפנתה המאשימה לפסיקה הנוגעת לעבירות של חבלה בכוונה מחמירה ולאירועי לינץ' אחרים, תוך הכרה בקושי למצוא פסיקה במקרים דומים.

בשים לב לכך, עתרה המאשימה לקבוע מתחם עונש הולם לגבי נאשמים 1, 2, 4 ו- 6 אשר ינוע בין 12 ל- 15 שנות מאסר בפועל; ולגבי הנאשם 3 עתרה לקבוע מתחם עונש הולם שינוע בין 4 ל- 7 שנות מאסר.

לגבי הנאשם 7 עתרה המאשימה לקבוע כי העונש ההולם הוא מספר חודשי מאסר שיכול ויבוצע בעבודות שירות, אולם מאחר והנאשם היה עצור תקופה ממשית, עתרה המאשימה להסתפק בימי מעצרו.

עוד עתרה המאשימה להשית על הנאשמים מאסרים מותנים מרתיעים ופיצוי למשפחת המנוח כאשר התבקש כי הפיצוי יהיה גבוה ומוחשי מכל אחד מהנאשמים לפי חלקו.

באשר לענישה בתוך המתחם, ביחס לכל אחד ואחד מהנאשמים, ביקשה המאשימה לתת משקל להודאתם של הנאשמים ולחיסכון בזמן השיפוט, אולם גם לעובדה שהודאתם באה לאחר שבנות המשפחה, שצפו באירוע בו מצא יקירם את מותו, נאלצו להעיד ולחזור לרגעים הקשים. המאשימה עתרה לתת משקל מוגבל להעדר העבר הפלילי, וטענה כי על אף שכך הדבר, זנחו הנאשמים כל חשיבה אנושית ופעלו מתוך רצון עז לנקמה במנוח, כשהם מתלכדים כולם למטרה אחת כדי לפגוע במנוח גם ללא תכנון מראש, ובכך סיגלו לעצמם באחת התנהגות עבריינית

ללא פחד ומורא והראו כי מסוכנותם גבוהה ביותר. המאשימה ערה לתסקירי שירות המבחן בעניינם של הנאשמים, אולם לטעמה יש לבכר את שיקולי הרתעת הרבים ולעקר מן היסוד תפיסות "שבטיות" מעוותות שאין להן מקום בחברה מתוקנת.

המאשימה הפנתה לתסקיר נפגעי העבירה כראייה לפגיעה ולנזקים שנגרמו למשפחה בעקבות האירוע, ולצורך המשמעותי שלהם בהכרה של בית המשפט ושל הנאשמים בחומרת הפגיעה.

המאשימה עמדה על כך שכפי שעוצמת הפגיעה התגברה מכוח החבורה, כך גם עונשם של הנאשמים צריך להתעצם בהתאם, וכי יש לטעת בלב הציבור את תחושת הביטחון והאמון כי יש דין ויש דיין וכי יש מי שאמון על הגנת זכויותיהם של האזרחים. במכלול השיקולים עתרה המאשימה לתת בכורה לעקרון ההלימה, ולבכר את שיקולי ההתרעה והגמול על ידי גזירת דינם של הנאשמים **ברף האמצעי של המתחם**, וזאת כאמור לצד מאסר מותנה מרתיע ופיצוי משמעותי לנפגעי העבירה.

טיעוני עו"ד שליבי לעונש [בעניינם של הנאשמים 1, 4, 7 ו- 6]

16. עו"ד שליבי טען תחילה באופן כולל והדגיש את ההפרדה שנעשתה בכתב האישום בין אירוע התקיפה לדקירה הקטלנית. לטענת הסניגור, נוכח הקטטה שקדמה לאירוע דנן יש לראות את משפחת הנאשמים כקורבנות, אשר התקשרו למשטרה והמתינו לשוטרים שאכן הגיעו למקום ותיעדו אירוע של מאות אנשים שנכחו במקום.

בהקשר זה, הפנה הסניגור לסרטוני מצלמות הגוף של השוטרים וביקש ללמוד מהם על האירועים המקדימים, המבססים את סברתם של הנאשמים כי המנוח מנסה לדרוס את הנוכחים. על כן, כך נטען, יש לתת משקל לתחושת הנאשמים כי הם מצויים בסכנת חיים ממשית ומשם הייתה קצרה הדרך לפגיעה במנוח, ללא שיהיו בתגובה, ללא מחשבה, תכנון ושקילה אלא פגיעה מיידית. לטענת הסניגור, נשמעה ירייה של אחד השוטרים, המנוח ירד מהרכב והחל לרוץ, ובשלב הזה היו במקום כ- 200 אנשים והנאשמים לא זיהו כי מדובר במנוח, ועל כן גם לא ניתן לייחס להם כוונה לפגוע דווקא בו, משפעלו, כפי שצוין בתסקירים - ללא חשיבה וללא תכנון.

לטענת הסניגור, האווירה שהייתה באותו רגע והפעולה האינסטינקטיבית, ללא יכולת מחשבה ושקילה, מפחיתה את מידת האשם של הנאשמים, והדבר מתבטא גם בכך שהאנשים שהיו שם נשארו במקום וחלקם אף הושיט יד למשפחת המנוח.

הסניגור לא חלק על סעיף החיקוק המייחס לנאשמים העיקריים כוונה מיוחדת לגרום לחבלה חמורה למנוח, אך לטענתו מדובר בכוונה שהיא כתגובה למעשה שהופנה כלפיהם, ויש להבחין בין יצירת כוונה רגעית ובין מצב שבו המעשה מתוכנן באופן יזום, מוקדם וסדור. הסניגור ביקש לפרש כמזערי את חלקו של כל נאשם, וזאת בהעדר פירוט בכתב האישום, וללא תיאום בין הנאשמים.

הסניגור הטעים כי על אף חומרת העבירה המיוחסת לנאשמים, על בית המשפט להתעלם בגזר דינו מתוצאת המוות ו"לעצור" מחשבתית בתוצאת החבלות, ובהקשר זה לראות כי המקרה דנן פחות בחומרתו ובמידת האשם מתקיפה מתוכננת, יזומה ולאחר הצטיידות מראש בנשקים קרים או חמים, כפי מקרים אחרים המצדיקים רף ענישה גבוה.

נוכח כל אלה, נטען לקביעת מתחם עונש הולם שינוע בין 24 חודשים ל- 4 שנות מאסר בפועל.

17. באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, טען הסניגור כי מדובר בנאשמים נורמטיביים, שלא ידעו כלל את זהות המנוח והתברר בדיעבד שיש יחסי קרבה למשפחות, והם הביעו חרטה וצער על האירוע. נטען

כי העובדה שהנאשמים 1, 2 ו- 6 עדיין עצורים, לא מאפשרת להם למעשה אפיק שיקומי, ואף זאת יש להביא בחשבון בגזירת דינם.

לעניינו של נאשם 1 הפנה הסניגור לאמור בתסקיר ולהמלצת שירות המבחן לתת משקל לנסיבות לקולה במסגרת גזירת הדין. הסניגור הפנה לכך שהנאשם 1 הוא בעל 3 תארים אקדמיים, אב למשפחה העוסק בחינוך, שלמד משפטים ואף אשתו עוסקת בחינוך. עוד ביקש הסניגור לתת משקל לנטיית האחריות, לחרטה הגדולה, לבושה שחש ולהסברו שבשל הזמן הקצר לא שקל את הדברים וקיבל החלטה לא נכונה, והיום יש בו אמפתיה כלפי משפחת הקורבן.

גם **לעניינו של הנאשם 4** נטענו טענות דומות והסניגור הפנה לדפוסים הנורמטיביים שמחזיק נאשם זה, טכנאי במקצועו ובעיסוקו, שלקח אחריות, הודה והביע חרטה, וכואב את כאבה של משפחת המנוח. נטען כי המעשה הביא לנזק גם למשפחת הנאשם אשר גידלה אותו למופת ומכאן גם המלצת שירות המבחן שהאמין בכנות האמפתיה של הנאשם 4 ובהודאתו הכנה והמליץ ליתן לכך משקל.

דברים דומים טען הסניגור גם **בעניינו של הנאשם 6** והוסיף כי אף הוא הביע חרטה, גילה אמפתיה והוא מצטער על מעשהו, ומקומו אינו בכלא. משכך, נטען, יש לשקול את מרב השיקולים לקולה.

באשר לנאשם 7 [שהורשע בעבירה של אי מניעת פשע] טען הסניגור שהוא הופלל תחילה והואשם על ידי אחרים במעשה רצח אך ורק בשל היותו "רופא". לטענת הסניגור, ההסדר אליו הגיע הנאשם 7 היה חלק מהסדר של כל הנאשמים וכהחלטה משפחתית, אך עניינו לא שונה מכל אותם 200 אנשים שנכחו במקום ואף הם לא מנעו את הפשע. לטענת הסניגור, עתירתה העונשית של המאשימה לעונש מאסר בפועל - גם אם הוא חופף את תקופת מעצרו - מחמירה ותפגע בכוונתו להיות רופא. על כן, עתר הסניגור להסתפק בעונש של מאסר על תנאי לגבי הנאשם 7.

טיעוני עו"ד לין לעונש [בעניינו של נאשם 2]

18. ב"כ הנאשם 2 התייחס בטיעוניו לנסיבות העובדתיות של המקרה והפנה למקרי לינץ' אחרים שנדונו בפסיקה. לטענתו, הנאשמים סברו שהמנוח בא לפגוע, והוא כמעט בפועל פגע, וכך יש לראות את הדברים, כתגובה אינסטינקטיבית כפי שניתן לראות בסרטון, לכמעט דריסה של אדם.

הסניגור הפנה לפסק הדין בעניין הלינץ' בבת ים וכן בעניין הלינץ' בחייל נתן זאדה ז"ל, וטען כי אין מדובר בהתארגנות מוקדמת, אלא תגובה לסברה של ניסיון דריסה, ללא הצטיידות מראש בנשק חם או קר. נטען עוד כי הגם שאין לקחת את החוק לידיים, גם אין להשוות למקרים אחרים קשים יותר.

הסניגור ביקש לשקול את הראיות שנשמעו עד כה, גם אם לא נכללו כעובדות מוסכמות בכתב האישום המתוקן ולראות בהן הצדקה מסוימת למעשה. בהתבסס על התסקיר טען הסניגור כי הנאשם פעל בדחק קיצוני נוכח הגעת המנוח ברכבו, ועל כן יש לקבוע מתחם עונש הולם נמוך.

הסניגור הפנה לתסקיר החיובי [כהגדרתו], לאמפתיה כלפי משפחת המנוח ולכאבו, ועתר לגזור את הדין בתחתית המתחם ולא באמצעו כעתירת המאשימה. נטען כי העובדה שהנאשמים לא הודו בהזדמנות הראשונה נעוצה בכך שיוחסה להם עבירת רצח, אשר בוטלה במסגרת תיקון כתב האישום. עוד נטען כי הנאשם לא שוכח את סבלה של משפחת המנוח אך גם משפחתו סובלת.

טיעוני עו"ד חימי לעונש [בעניינו של נאשם 3]

19. ב"כ הנאשם 3 טען כי זה לא קרא נכון את האירוע, הוא חש בושה וחרטה על חלקו, ומכיר בכך ששגה בשיקול הדעת שלו במעשיו ובהתנהגותו בעת שהשתלהב מההתנהלות של ההמון שנכח במקום ונהג כפי שנהג.

לטענת הסניגור, ההיסחפות אחר ההמון אמנם אינה צידוק להתנהגות הנאשם 3, אך בשילוב עם גילו הצעיר [בן 21] מדובר בנתונים מרככים, ואכן הנאשם 3 הורשע בעבירה פחות חמורה ממרבית חבריו, ולא היה חלק מאותה חבורה שתקפה בתחילה את המנוח, ועל כן אין לייחס לו את תוצאות "התקיפה בחבורה". כך גם עתר הסניגור להתייחס רק לחבלה בראשו של המנוח המתוארת בסעיף 10 בכתב האישום המתוקן, כ"חבלה חמורה" ללא פירוט, ונטען כי יש לייחס את החבלה הקלה ביותר בהגדרה שבסעיף 34 כד בחוק העונשין, כזו שעלולה לפגוע קשות בבריאות או בנוחות - ולא מעבר לכך.

נתבקש ליתן משקל להיעדר תכנון מוקדם והיסחפות הנאשם 3 כחלק מחוסר בשלותו נוכח גילו הצעיר, ועוד נטען שיש לתת משקל לכך שהנשק הקר הוא אבן שנעשה בה שימוש חד פעמי, ולא סכין או חפץ חד אחר.

הסניגור הפנה למספר פסקי דין ועתר לקביעת מתחם עונש הולם שינוע בין מספר חודשי מאסר שניתן לרצות בעבודות שירות ועד למאסר של 12 חודשים.

ביחס לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, הפנה הסניגור לגילו הצעיר של הנאשם 3, היעדר עבר פלילי וניהול אורח חיים נורמטיבי, וטען כי מדובר באירוע שהוא בבחינת "ליקוי מאורות" וחרג להתנהלותו והתנהלות משפחתו של הנאשם 3. על כן עתר הסניגור, על אף השלב בהליך ועל אף התייחסות שירות המבחן בתסקיר המשלים, לבחון שוב את השילוב בטיפול.

הסניגור הטעים עוד כי ניהול ההוכחות היה מוצדק מבחינתו של הנאשם 3, נוכח הפער שבין עבירת הרצח שיוחסה לו תחילה ובין העבירה שבה הורשע בסופו של דבר, וכי יש לתת משקל לתקופה של כ- 4 חודשים שבה היה עצור בכלא, ולאחר מכן עוד 8 חודשים בפיקוח אלקטרוני, ועד היום הוא שוהה בתנאים מגבילים.

בשים לב לכך, וכחלופה לעתירה השיקומית, עתר הסניגור להסתפק בעונש של 9 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות, לצד פיצוי שייקבע בית המשפט.

דברי הנאשמים

20. **הנאשם 1** פנה לבית המשפט, תיאר כי הוא אב ל- 4 ילדים כשהאחרון נולד כשנעצר. הוא סיפר באריכות על רכישת ההשכלה ועל רצונו לתרום לחברה ובדגש על אוכלוסיית החינוך המיוחד ובעלי מוגבלויות. הנאשם 1 תיאר את האירוע מנקודת מבטו והסביר כי האירוע שקרה טרגי, מצער ומטלטל והוא מתחרט מכל ליבו על המעשים. לדבריו, הוא מצפה לחזור למשפחתו ולשקם את הפגיעה הנפשית בילדים, שחוו אירוע אלים מבחינתם וכעת חווים את חסרונם של אביהם.

הנאשם 2 תיאר את לימודיו לתואר ראשון ואת עיסוקו בתחום הנגרות. הוא תיאר כי נקלע לסיטואציה הקשה והמוזרה ופעל בפזיזות. הנאשם 2 הביע צער בפני בית המשפט ובפני משפחת המנוח ולדבריו שילם מחיר כבד במעצרו מזה כמעט שנתיים, וכי הוא מקווה לצדק.

הנאשם 3 ציין כי הוא מתבייש ממשפחתו ומתבייש ממשפחת המנוח. הוא תיאר כי תקופת מעצרו והתקופה

שבעקבותיה הייתה הקשה בחייו, נגרם לו נזק גדול, וכי מתבייש שלא למד כפי אכיו.

הנאשם 4 ציין בפנינו כי הוא אב לחמישה ילדים, עבד ועובד כל חייו. הוא סיפר כי הוא מודע למעשיו, לוקח עליהם אחריות ומשתתף בצערם של משפחת המנוח.

הנאשם 6 תיאר כי הוא נשוי ויש לו 4 ילדים, וכי הוא עובד בתחבורה ציבורית בבאר-שבע מזה 5 שנים. לדבריו המקרה אליו נקלעו היה מפתיע, נדיר, מלחיץ ומפחיד. הוא משתתף בצער משפחת המנוח ואף סיפר כי הוא בקשר טוב עם הוריו של המנוח וכי הם שכנים ומכירים ולא היו אף פעם בוויכוח. לדבריו הלוואי שיכול היה להשיב הגלגל לאחור.

הנאשם 7 תיאר את לימודיו ואת השקעתו כל חייו בלימודים בשל רצונו מגיל צעיר להיות רופא. הוא סיפר כי אחרי בית ספר יצא ללמוד רפואה, וכשסיים חזר לארץ, אחרי שנה ניגש לבחינה וקיבל ציון שעבר וקיווה מאוד להיות רופא. לדבריו, לצערו נקלעו לסיטואציה הטרגית, הוא הביע צער על האירוע, תוצאתו ועל כך שלא יכול היה למנוע את האירוע.

דין

קביעת מתחם העונש ההולם

21. בגזירת הדין יש להבטיח קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של כל נאשם, ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו.

22. הערך המוגן בעבירות האלימות בכלל, בוודאי בעבירות האלימות החמורות הוא זכותו של אדם לשלמות גופו ולחיו. הערך העליון של קדושת החיים נוגע כמובן לחיים עצמם, אולם גם לזכותו של האדם לשלמות גופו, לשלמות הפיזי, הגופני והנפשי, והוא נגזר מערכי היסוד של האדם באשר הוא אדם ומקומו בחברה מתורבתת.

החברה אינה רשאית להיות סובלנית לאירועי אלימות ובתי המשפט עמדו לא אחת על חומרתן של עבירות האלימות, המסכנות את שלום הציבור ובטחונו, ועל החומרה הגלומה בעבירות אלו המבוצעות גם תוך שימוש בנשק קר, וכן בנסיבות בהן רבים תוקפים יחיד. בעבירות אלימות אלו קיימת סכנה רבה ופוטנציאל נזק רב, ולצערנו האלימות הפכה חזון נפרץ ודרך ליישוב סכסוכים. על כן נפסק כי יש צורך במדיניות ענישה מחמירה שיהא בה כדי להביא להרתעת הרבים והיחיד ולסייע במיגור תופעת האלימות מן החברה [ראו: ע"פ 8900/21 מחאג'נה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.8.2022); ע"פ 4454/19 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (30.7.2020)].

הדברים נכונים מקל וחומר ביחס לאירועי אלימות רבי משתתפים, המבוצעים באכזריות רבה, ובוודאי כאלו המצויים ברף הגבוה בסקלה של מעשי האלימות, ונפסק כי קיימת חומרה רבה הגלומה בעבירות של התפרעויות המונים וכי ישנו צורך לנקוט במדיניות ענישה אשר תרתיע ותרסן התפרעויות שעלולות לסחוף המון רב לצאת מגדר שליטה, ולסכן חיי אדם [ראו: ע"פ 3982/22 מדינת ישראל נ' מוחמד חג'וג' [פורסם בנבו] (27.10.2022); להלן: "עניין חג'וג'"].

חומרת העבירה מבטאת את עצמת הפגיעה בערכים המוגנים הנגזרת בין היתר מתוצאת המעשה ומעוצמת הסכנה גם בהקשר של פוטנציאל הנזק, כאשר ברף העליון של עבירות האלימות מצויה כמובן תוצאת גדיעת החיים בנסיבות ביצועה ובשים לב ליסוד הנפשי הנלווה לה. בהקשר לעבירות האלימות שלא גרמו למוות, בקצה העליון של הסקלה מצויה העבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) בחוק העונשין, שמרכז הכובד שבה מצוי בכוונה

המיוחדת שהביאה למעשה, ומכאן העונש המרבי הקבוע בצדה הוא 20 שנות מאסר, כביטוי לחומרה ולתגובה העונשית ההולמת שראה המחוקק למעשה זה, שנעשה מתוך כוונה לפגוע בפגיעה קשה בזולת. יפים לעניין הדברים שנאמרו בע"פ 205/19 **לברוב נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (7.6.2020):

"חומרתה הרבה של עבירת החבלה בכוונה מחמירה בה הורשע המערער, ופגיעתה הקשה בערכים המוגנים של הגנה על שלום הציבור וביטחון, הביאו את המחוקק לקבוע בגינה עונש מאסר ממושך, שני בחומרתו רק לעבירת הרצח."

העבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 333 ו- 335(א)(1) בחוק העונשין [כפי שהורשע בה הנאשם 3] מצויה אף היא במדרג הגבוה של עבירות האלימות והעונש המרבי בצדה הוא 14 שנות מאסר.

עונשים חמורים אלו נקבעו על ידי המחוקק כביטוי לערכים של בטחון ושלמות הגוף ובית המשפט צריך לתרום את חלקו במלחמה בנגע האלימות, כאשר חומרת המעשה שתקבע את התגובה העונשית, נמדדת לא רק לפי התוצאה שנגרמה בפועל, אלא גם לפי הנסיבות הכוללות של ביצוע מעשה העבירה ובכללן עצמת האלימות, האכזריות, השימוש בכלים שונים, ריבוי המשתתפים, היסוד הנפשי של המבצע וגם פוטנציאל הנזק שהיה גלום באלימות בנסיבותיה הספציפיות.

משכך, אין להירתע מלהשית עונשים משמעותיים במקרים המתאימים, כאשר עצמת הפגיעה בערכים המוגנים קרובה או מגיעה כדי העוצמה המרבית שהמחוקק צפה בעת קביעתו את העונש המרבי. ראו לעניין זה ע"פ 687/22 **טלוי נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (19.5.2022):

"העבירה שבה עסקינן - גרימת חבלה בכוונה מחמירה - גוררת אחריה עונש מירבי של עשרים שנות מאסר. כך קבע המחוקק ומילותיו אינן בגדר מילים ריקות. כפי שכבר הזדמן לי להעיר, עונש מירבי הקבוע בחוק 'איננו בא לסמן רק את גבולה העליון של סמכות הענישה הנתונה בידי בתי המשפט. מדובר בעמדתו הערכית של המחוקק ביחס לחומרת העבירה, ועלינו לקיים את דברו..."

23. האירוע שלפנינו הוא אירוע תקיפה המוני, שבו קבוצה של כ- 20 אנשים שהקיפו את המנוח כשהמון רב מתקהל סביבם והכו בו באופן אכזרי, ומכאן שיש ממש בהגדרתה של המאשימה אותו כאירוע לינץ'.

אמנם בחוק העונשין אין הגדרה למונח "לינץ'", אולם הספרות מתארת מונח זה כפעולה אלימה של המון העושה באדם שפטים [כלומר - פעולת ענישה] ללא הליך משפטי, בטענה כי אותו אדם ביצע פשע. כך גם האקדמיה ללשון העברית מגדירה את המונח **לינץ'** כ- **"...ענישה אלימה של אדם בלי משפט על ידי המון נרגז"**.

בענייננו, אין חולק כי המנוח הגיע בנסיעה מהירה והתנגש עם רכבו במתקן צליה בשיג של משפחת הנאשמים כאשר אנשים שעמדו על השביל בו נסע נאלצו לזוז הצידה כדי להימנע מפגיעה ע"י רכבו; ואכן הנאשמים ויתר ההמון סברו כי הוא ניסה לדרוס את הנוכחים. אולם למעשה מהרגע שיצא המנוח מהרכב והחל לנוס, הוא כבר לא היווה איום. ובכל זאת, הנאשמים יחד עם אחרים [כ- 20 תוקפים בסה"כ] פעלו מתוך תחושת נקם לעשות במנוח שפטים, ולהענישו על מעשהו - נסיעתו המהירה והמסכנת - וזאת באלימות רבה, באכזריות לשמה ובנחישות לגרום לו לחבלות ולפגוע בו, תוך שימוש בבעיטות, בהשלכת אבנים ובמוטות כנשק קר. ההמון הפך מלכודת מוות עבור המנוח, כשהנאשמים שבפנינו (למעט הנאשם 7) נוטלים חלק בפגיעה בו, כל אחד לפי חלקו.

נדגיש: אין חולק כי לא מעשיהם הקונקרטיים של הנאשמים הם שגרמו למותו של המנוח, אלא המוות נגרם מאותה דקירה שדקר מאן דהוא אחר שזהותו אינה ידועה, לאחר מעשיהם של הנאשמים **ובהמשך** למעשים אלו, והכל כאמור בכתב האישום המתוקן בו הודו הנאשמים. בהתאמה תוקן כתב האישום ונמחקה ממנו עבירת ההמתה ויוחסו להם עבירות האלימות החמורות: לנאשמים 1, 2, 4, ו- 6 גרימת חבלה בכוונה מחמירה תוך **כוונה** להטיל במנוח נכות או מום או לגרום לו לחבלה חמורה, ולנאשם 3 גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

בהקשר זה נדגיש, כי אנו דוחים כל טענה שהנאשמים פעלו מתוך הגנה עצמית או קרבה לכך. העובדות שנטענו על ידי חלק מהסניגורים בשלב הטיעונים לעונש בעניין זה לא הוסכמו ולא נכללו בכתב האישום המתוקן ואין להביאן כעת [ראו לעניין זה סעיף 40(ב)(1) בחוק העונשין וכן ראו גם סעיף 5 בהודעת ההסדר עצמו ולפיו לא יחרגו הצדדים מעובדות כתב האישום המתוקן, לא יסתרו אותן ולא יוסיפו עליהן]. נציין כי בכל מקרה הדברים אף לא עולים מהצפייה בסרטוני מצלמות הגוף של השוטרים שהוגשו גם בשלב הטיעונים לעונש.

24. חלק מהסניגורים טענו כי בשל היעדר שליטה של מי מהנאשמים על **התוצאה**, יש לקבוע כי אין לשייך להם את מלוא החבלות אלא את החבלות במדרג הנמוך מבין האפשרויות המיוחסות לתוקפים.

טענה נוספת שהועלתה על ידי ההגנה היא כי בהתאם לסעיף 34כא בחוק העונשין יש לייחס לנאשמים העיקריים את האפשרות המקלה ביותר מבין האפשרויות שבחוק או בכתב האישום המתוקן ביחס **למעשה** האפשרי מבין אלו המתוארים בכתב האישום, ובכלל זה למשל לייחס לנאשם 4 "רק" בעיטות.

איננו מקבלים טענות אלו:

ראשית, באירוע המוני, בוודאי כזה המבוצע בצוותא כפי האמור בכתב האישום, יש לראות כל אחד מהתוקפים כאחראי גם לתוצאות של כלל הפגיעות בקרבן, ולא בהכרח רק לפי החלק היחסי של כל אחד בנפרד, כאשר בשל טיב האירוע לא אחת אף יש קושי לזיהוי מדויק ולאבחון מיתר הפוגעים, מה חלקו הספציפי של כל אחד ואחד. הדברים נכונים גם באירועים של המון מתפרע שבו **"נוכחותו של כל אחד מההמון מסייעת בידי אלו שמבצעים את העבירות בפועל"** [ראו: ע"פ 807/99 מדינת ישראל נ' עזיזיאן, פ"ד נג(5) 747, 758].

עוד נפסק כי כאשר מדובר באירועים של תקיפה ע"י מספר רב של אנשים אין לבחון רק את חלקו היחסי של מי מהתוקפים וכי **"במצבים אלה, אחריותו של [התוקף] אינה נקבעת אך על פי תרומתו הישירה לאירוע, אלא מתוך ראיה רחבה יותר של מטרות המשותפת של ההמון שהוא היה חלק ממנו"** [ראו: ע"פ 901/22 אסוד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.2.2022), פסקה 10 בפסק הדין וכן אימוץ האמור בעניין חג'וג' בפסקה 12].

שנית, אין מקום ל"פירוש מקל" בהקשר של **מעשיהם** של הנאשמים. המונח שבסעיף 34כא בחוק העונשין מתייחס לפרשנות הדין ואין עניינו בפרשנות עובדתית ביחס לחלקו של כל נאשם באירוע, או בפירוש מקל של עובדות שבהן הודה הנאשם. הנאשמים היו חלק מהתוקפים שהיכו את המנוח בבעיטות, השליכו עליו אבנים כשחלקם אף החזיקו במוטות - נשק קר - במהלך התקיפה [ראו סעיף 6 לכתב האישום המתוקן].

ניסוח כתב האישום מייחס לנאשמים 1, 2, 4, ו- 6 את התקיפה המשמעותית **בצוותא**, את הכוונה המיוחדת ואת התוצאות החבלתיות שבמעשיהם, כאשר לגבי הנאשם 4 קיימת **תוספת** נוספת, מעבר לאמור לגבי חלקו יחד אם האחרים, והיא שבנוסף לכך, הוא גם בעט במנוח, החזיק חפץ בגודל 30 ס"מ והשליכו לעבר המנוח. משכך חלקו של הנאשם 4 אינו פחות אלא אולי אפילו רב מזה של חבריו.

25. בשיקולי קביעת מתחם העונש ההולם יש לתת ביטוי לחומרת העבירה בנסיבותיה, וחומרה זו תיקבע בשם לב לעצמת הפגיעה בערך המוגן, שבאה לידי ביטוי בהיקף הנזק שנגרם בפועל על ידי הנאשמים וכן הנזק

הפוטנציאל תוך מתן משקל למידת האשם של הנאשמים.

בכל הנוגע לעצמת הפגיעה **והנזק בפועל** שנגרם **על ידי הנאשמים העיקריים עצמם** - שכאמור לא מיוחסת להם הדקירה שהביאה למותו של הקורבן - יש לשקול כי החבלות שגרמו התוקפים במעשיהם למנוח היו חבלות משמעותיות וכללו חבלות קהות בכל חלקי גופו של המנוח, חבלות חדות וקהות בקרקפת, פצעי חתך המתלכדים עם פצע קרע שבשוליהם שפשוף, ובעומקם נזק ללוחית החיצונית של הגולגולת.

הנאשם 3, במנותק מהתוקפים והנאשמים העיקריים, השליך כאמור אבן לצדו האחורי של ראשו של המנוח, וגרם לו **לחבלה חמורה שטיבה המדויק אינו ברור**.

26. כאמור ובהתאם לסעיף 40ט(3) בחוק העונשין בהקשר של אומדן חומרת המעשה כביטוי לסכנה, יש לבחון לא רק את עצמת הפגיעה בפועל, אלא אף את **פוטנציאל הנזק**. עקרון זה שהמחוקק ביקש לתת לו משקל מבטא את החשיבות שבאומדן הסכנה עצמה גם אם הנזק עצמו נמוך או טרם נגרם, וזאת כדי לנטרל את גורם המזל והמקרים [ראו: ב. סנג'רו, **ביקורת דיני העונשין הישראליים**, 41, הוצ' נבו (2020)].

בעצם קיומו של אירוע לינץ' יש פוטנציאל נזק הנובע דווקא מהיעדר שליטה על ההמון הזועם. גם במקרה שלפנינו, מדבריהם של הנאשמים עצמם בתסקירים עולה תמונה של אירוע אלים וחסר מעצורים שהתאפיין בהיעדר שליטה. כך למשל תיאר הנאשם 1 בפני קצינת המבחן כי הוא **"נקלע לאירוע שהתפתח במהירות ולא עמדה בפניו האפשרות לערוך חשיבה, לתכנן ולקחת החלטה מושכלת, ועל אף שלא תכנן להשתתף באירוע, תגובתו היתה אינסטינקטיבית"**. הנאשם 2 תיאר כי פעל **"מבלי שבחן לעומק את ההשלכות האפשריות לתוצאות מעשיו"**. הנאשם 4 אף הוא סיפר לשירות המבחן כי **"לא תיאר שאירוע זה עלול להוביל למותו של אדם"**, וכך גם הנאשם 6 תיאר כי פעל **"בלהט הרגע מבלי לחשוב כי האירוע יכול להסתיים במות אדם"**.

ניתן לדמות את אירוע הלינץ' לאירוע הצתה, היוצר ומקים סיכון ללא שליטה. כמו האש המוצתת, כך גם הלינץ' ההמוני אכזרי, עוצמתי, סכנתו רבה ותוצאותיו אין לשער; לא ניתן להניח כפי שצינו הנאשמים שהאירוע יסתיים בלא כלום, או שלא יוביל למה שהוביל. בנקל ובמהירות יכול האירוע לצאת משליטה ולהביא לחבלות חמורות ואף לאבדן חיים, ותוצאתו הטרגית של האירוע, הגם שאינה מיוחסת לנאשמים, מלמדת על **הסכנה** הטמונה בו.

כאשר במסגרת האירוע שלפנינו תוקפים רבים וביניהם הנאשמים העיקריים **התכוונו** כל אחד מהם בנפרד לגרום למנוח לחבלה ולמום ותקפו לשם כך את המנוח, בנחישות רבה ובאכזריות, הרי מעשיהם נשאו פוטנציאל סכנה עצומה.

27. בשיקולי נסיבות האירוע הקונקרטי קיים מדרג חומרה נוסף ולא פחות משמעותי, המאפיין את האירוע בשונה מאירועי תקיפה המונית אחרים שנדונו בפסיקה:

תמרור אזהרה וחומרה שהיא בבחינת **עליית מדרגה** נעוצים בכך שבמעשה התקיפה כשהמון מתקהל וביצעו את המעשים תוך היו הנאשמים כה נחושים ולהוטים לפגוע במנוח, התעלמו ממשפחתו של הקורבן המשקיפה על האירוע, והתעלמו באופן מוחלט ומופגן מהשוטרים שניסו באומץ רב, בכוחם, באמצעיהם ובגופם ממש להגן על המנוח השרוע חסר אונים על הרצפה. הנאשמים ביצעו את מעשיהם אל מול עיני השוטרים שהיו מעטים אל מול רבים, ותוך שהם צועקים לעברם לחדול ומנסים למנוע את האירוע או לפחות להפסיקו בטרם יומת הקורבן בידי ההמון. בכל אלו לא היה כדי להרתיע או לעכב את הנאשמים.

ודוק: אין מדובר בתקיפה קצרה אלא **בתקיפה נמשכת כשהמנוח מנסה לגונן על עצמו תוך ספיגת מכות** מצפייה [ולא פחות מכך מהאזנה] בדיסק של מצלמות הגוף של השוטרים, שהוגש בהסכמה, **נשמעים בבירור**

קולות הירי וצעקות השוטרים כלפי הנאשמים ויתר ההמון שנכח במקום, הקוראים להם להתפזר ולהפסיק את האלימות ואף להתרחק מהקורבן. הרושם הברור מצפיה בדיסק הוא כי מדובר בהתפרעות אלימה, ברוטאלית וחמורה של ההמון שנכח במקום והנאשמים בתוכם. השוטרים מצויים במצוקה, קוראים לעזרה ואף ניתן לראות גורמי משטרה שמגיעים בהמשך לסייע להם; כאשר אף השימוש בטייזר אינו מרתיע את התוקפים ובכללם הנאשמים מלהמשיך ולתקוף את המנוח. במעשיהם כאמור התריסו הנאשמים, ופעלו כמי שאין מורא החוק עליהם, והתעלמו במופגן מנוכחות השוטרים, כגורמי אכיפת החוק, כאילו **אין דין ואין דיין**.

יתרה מכך, בכל רגע נתון יכלו התוקפים, והנאשמים העיקריים בתוכם, להפסיק את התקיפה ההמונית של המנוח, ואף הנאשם 3 יכול היה להימנע מלקחת חלקו באירוע. ואולם הנאשמים העיקריים המשיכו בתקיפתם בנחישות, ובאכזריות כדי לממש כוונתם לגרום לחבלות החמורות ולמומים בקורבן, כשהם מנצלים את כוחו העודף של ההמון המשולהב, ואת העובדה שהשוטרים היו מעטים ביחס לקהל שהתאסף במקום.

מדובר בהתנהגות בלתי מרוסנת ואנטי חברתית שסיכנה באופן מוחלט את הערך החברתי הרם ביותר של חיי אדם ושמירה על גופו, בטחונו וכבודו ופגיעה קשה בתחושת הביטחון של הנוכחים במקום, וכן את הערך של שמירה על החוק, על הסדר הציבורי וציות לו ולגורמי האכיפה.

הזלזול בשוטרים והתעלמות מופגנת מהם, מלמדת על תעוזה רבה והיעדר מורא החוק וגורמי אכיפתו, והיא מראה לנו תוצאתה האפשרית של אנרכיה, כפי שנאמר במקורותינו: **"רַבִּי חֲנִינָא סָבֵן הַכֹּהֲנִים אוֹמְרִי: הָיִי מִתְפַּלֵּל בְּשִׁלּוּמָה שֶׁל מַלְכוּת, שְׁאַלְמָלָא מוֹרָאָה, אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלֵעִי"** [מסכת אבות, ג', ב']. הדברים מקובלים גם בקוראן כחובת הציות לגורמי אכיפת החוק: **"הוּא הַמַּאמִּינִים, שִׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וּבְקוֹל הַשְּׁלִיחַ וּבְקוֹל בַּעֲלֵי הַשָּׂרָרָה אֲשֶׁר בַּכֶּם..."** [סורה: נשים, פסוק 59; תרגום מערבית אורי רובין].

לא בכדי נפסק כי יש לתת הגנה ליכולתם של השוטרים לבצע משימתם, כתנאי להבטחת הסדר הציבורי [ראו לעניין זה: ע"פ 9878/09 **מדינת ישראל נ' מוסא** (פורסם בנבו) (20.9.2010)] שם נפסק כי -

"משטרת ישראל היא הלכה למעשה הגילוי היום יומי של שלטון החוק במדינת ישראל, ומוטלים עליה תפקידים רבים במדינתנו רווית הקשיים, המתחים והאיומים, ונדמה כי אף גוף משטרי במדינה דמוקרטית לא נאלץ להתמודד עם האתגרים הרבים הניצבים בפני משטרת ישראל... ועל כן מחויבים אנו לעשות ככל שניתן על מנת להגן עליהם מפני מי שמנסים להלך עליהם אימים ולפגוע בעבודתם החשובה, אשר נעשית למען כלל הציבור ולהבטחת ביטחונו האישי..."

בענייננו, גם אם השוטרים עצמם לא הותקפו, עדיין היו מצויים בסכנה באירוע כשניסו לגונן על המנוח בגופם, תוך התעלמות מופגנת של התוקפים מהם. ברי כי אילו שמעו התוקפים ושמעו ההמון הזועם בקולם של השוטרים - שלא הסתפקו בדברים אלא למול הסלמת התקיפה אף ירו באוויר וגוננו על המנוח בגופם - האירוע היה מסתיים אחרת.

28. הסיגורים ביקשו לתת משקל להיעדרו של נשק חם. ועדיין, גם ללא השימוש בנשק חם, היה שימוש בנשק קר [אותם מוטות ואבנים] ונגרמו למנוח חבלות כה חמורות על ידי הנאשמים עצמם, כאשר ביחס לנאשמים 1, 2, 4 ו- 6 המעשים נעשו אף בכוונה לגרום לו חבלה חמורה. מעבר לכך, האירוע נמשך עד שהמנוח הוכה ונחבל [על ידי אחר] עד מוות. מבעית לחשוב על הסבל שהיה מנת חלקו של המנוח באותם רגעים, ועל כל שחלף בראשו בטרם נפח נשמתו. עינינו הרואות כי העובדה שלא נעשה שימוש בנשק חם לא מנעה את התוצאה הנובעת ממעשיהם של הנאשמים, לא גרעה מחלקם ולא מנעה את סופו הכה טראגי של האירוע לאחר מכן [השוו: ת"פ (חיפה) 293-04-10 **מדינת ישראל נ' גשימוב** (פורסם בנבו) (19.1.2015)].

29. בשים לב לשיקולים אלו, סבורים אנו כי הפגיעה בערכים המוגנים של הגנה על שלמות הגוף ובטחון הציבור הינה ברף הגבוה, וביצוע העבירות אל מול עיני השוטרים ותוך חוסר ציות להם במהלך כל האירוע מהווה נסיבה המעצימה מאוד את חומרת המעשים, והיא בעלת משקל ממשי בגזירת דינם של הנאשמים.

30. באשר לחלקו של כל נאשם, הרי שכתב האישום המתוקן מבחין בין שלושה מדרגים:

המדרג העליון של הנאשמים 1, 2, 4 ו- 6 - שהיוו חלק מהתוקפים בליבת הליני' מתחילתו, פצעו והתכוונו לגרום למנוח חבלות חמורות. נאשמים אלו הוגדרו כמבצעים בצוותא וגם אם האירוע יצא משליטה, על פי האמור בכתב האישום המתוקן בו הודו הנאשמים, מלכתחילה היתה **כוונתם** של נאשמים אלו לגרום חבלות חמורות למנוח ומעשיהם תוארו בהרחבה לעיל והם היו מצויים בליבת האירוע.

המדרג השני הוא של הנאשם 3, שחלקו ממוקד במעשה אחד של השלכת אבן וגרימת חבלה חמורה בראשו של המנוח, העבירה בוצעה על ידו בפזיזות וללא כוונה מיוחדת. כתב האישום אינו מציין כי הוא היה מאלו שהחלו את האירוע, אולם עדיין הוא "תרם את חלקו", ופעל בתעוזה רבה תוך **התעלמות** מהשוטרים שגוננו על המנוח, ובעת שהמנוח היה על הרצפה ללא יכולת להתגונן השליך לעבר ראשו אבן.

הגם שלא פורטה החבלה שגרם הנאשם 3 למנוח בראשו, ברי כי **פוטנציאל הנזק** של מעשה זה רב כשלעצמו. אבן היא בעלת פוטנציאל קטלני, בוודאי כשהיא מושלכת לראשו של הקורבן מטווח קצר. על כן, הגם שסעיף החיקוק לגבי הנאשם 3 נמוך בחומרתו ביחס לזה המיוחס לנאשמים העיקריים האחרים, הוא לא היה בליבת האירוע והוא פעל בפזיזות וללא כוונה מיוחדת, עדיין עצמת פגיעתו בערכים המוגנים וביצוע המעשה אל מול עיני השוטרים ובני המשפחה שתואר לעיל, והיקף הסכנה שהיה טמון במעשיו [פוטנציאל הנזק] משווים למעשהו חומרה.

המדרג הנמוך הוא של הנאשם 7 שלא נקט באמצעי סביר כדי למנוע את מעשיהם של הנאשמים האחרים.

31. ומה באשר למידת האשם?

אכן, האירוע לא היה מתוכנן. הוסכם על התביעה כי **התוקפים פירשו** את הגעתו של המנוח ברכבו כניסיון לדרסם; צוין בעניין זה בכתב האישום המתוקן כי המנוח נסע בנסיעה מהירה בשביל הגישה לשיג של משפחת בדר אבו רביעה, באופן שאנשים שעמדו על השביל נאלצו לזוז. אלא שהטענה כי המנוח ניסה באמת לדרסם לא הוכחה ולא צוינה בכתב האישום המתוקן ועל כן אין אנו יכולים לתת משקל לטענת חלק מהסניגורים כי כך היה בפועל. ואולם, בהקשר של מידת האשם, יש להסכמה עובדתית זו בכל הנוגע לסברתם של התוקפים, והאופן בו נהגו במנוח קודם לכן השפעה על מידת האשם.

טענה נוספת שהועלתה כי הנאשמים "נגררו" אחר אחרים, ואף אותה לא ניתן לקבל. כתב האישום המתוקן אינו מציין זאת, שמא ההיפך. הנאשמים כשלו מלכתחילה ערכית ומוסרית: הם תיארו את עצמם כאנשים נורמטיביים, אנשי חינוך, רפואה ועבודה, ומשכך אכן קיימת ציפייה שהם לא יקחו חלק באירוע שכזה, אלא שציפייה זו נכזבה. בשעת מבחן לא באו לידי ביטוי אותם ערכים נורמטיביים בהם ציינו הנאשמים כי הם אוחזים. נהפוך הוא, הנאשמים נטלו חלק באירוע, נהגו באלימות ותוקפנות והיו חלק מהמון זועם ואלים, כל אחד לפי חלקו, כאשר הנאשמים 1, 2, 4 ו- 6 היו בליבת האירוע ובין מחולליו והנאשם 3 הצטרף אליהם.

כל אחד מהנאשמים [למעט הנאשם 7] אשר נטל חלק פעיל באירוע, ייראה כמי שהיה שותף ליצירת סיכון להסלמת האירוע ולביצוע מעשים עברייניים נוספים על ידי אחר או אחרים, וזאת במקום חובתו לנקוט באמצעים למנוע את הסלמה אפשרית ולמנוע את הסיכון לקורבן [השוו למשל: מ. קרמניצר "עקרון האשמה" **מחקרי משפט יג**, 109,

123 (1996).

מידת האשם מתבטאת בין היתר בהיעדר הציות לחוק ולגורמי אכיפתו. סעיפים 40ט(6) ו-(7) בחוק העונשין עוסקים בין היתר ביכולת הנאשם להבין את המעשה ואת הפסול וכן יכולתו להימנע מהמעשה ומידת שליטתו על המעשה. ניסיון השוטרים למנוע את האירוע - תוך שימוש בירי חי, בצעקות, באמצעים נוספים ואף בגופם - לא היווה גורם מרתיע או מעכב לנאשמים על אף מודעותם לפסול שבמעשיהם. על כן פוחת המשקל שיש לייחס להיעדר התכנון, ומתגבר המשקל שיש לתת להתרסה כלפי גורמי אכיפת החוק, כאבן בוחן נוספת למידת האשם.

כאמור, כתב האישום אינו מציין כי הנאשם 3 נטל חלק בתחילת התקיפה, אולם אף הוא לא שלט ביצרו ואף הוא ביצע את מעשה האלימות שלו כשהקורבן חסר ישע ותוך התעלמות מוחלטת מהשוטר שניסה לגונן על המנוח. בשונה מהנאשמים העיקריים, שלהם מיוחס יסוד נפשי של כוונה לגרום לתוצאה מסוימת, הרי שלגבי הנאשם 3 לא מיוחס לו יסוד נפשי שכזה ומעשהו בוצע מתוך יסוד נפשי של פזיזות, ומכאן גם מידת האשם במדרג פחות גבוה משל חבריו.

בשים לב לכך, סבורים אנו כי מידת האשם של הנאשמים 1, 2, 4 ו- 6 הינה גבוהה ואילו מידת האשם של הנאשם 3 הינה בינונית-גבוהה, ולעניין הנאשם 7 ראו פירוט להלן.

המדיניות השיפוטית הכללית ומדיניות הענישה הנוהגת בעניינם של הנאשמים העיקריים

32. כאמור, המדיניות השיפוטית ביחס למעשי אלימות וכאלו המבוצעים כדרך לפתרון סכסוכים או "הענשה" היא מדיניות מחמירה, אף אם המעשים אינם גורמים למוות, והבכורה בעבירות אלימות קשות היא לשיקולי הגמול וההרתעה; ובוודאי נכונים הדברים כאשר האלימות נעשית תוך שימוש בנשק קר [ראו למשל ע"פ 3573/08 עוואדרה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (13.4.2010)]. המגמה בפסיקת בתי המשפט היא מגמה של החמרה בענישה כחלק מההתמודדות עם תופעות האלימות הקשות ועל מנת לשקף מסר מרתיע לעבריינים ולחברה כולה [ראו ע"פ 7475/14 מהדי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.12.2014)] וראו גם ע"פ 8897/20 סקנדריון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (6.5.2021):

"בשורה ארוכה של פסקי דין עמד בית משפט זה על חומרתן הרבה של עבירות אלימות, ובהתאם לכך קיימת מגמת החמרה בענישה בגין עבירות אלו, במטרה להרתיע מפני ביצוען."

ובהקשר לאירועי לינץ' בהם נפגעי העבירה מוצאים עצמם תחת המון זועם ואכזרי הנוקט כלפיהם אלימות ראו ע"פ 901/22 מדינת ישראל נ' אסווד [פורסם בנבו] (24.2.2022) [להלן: "ענין אסווד"]:

"יש לנקוט במדיניות ענישה אשר תרתיע ותרסן התפרעויות העלולות לסחוף המון רב ולצאת מגדר שליטה"

33. בהקשר של מדיניות הענישה הנוהגת, הרי שמעבר למגמת ההחמרה, המבקשת לשקף את סלידת החברה מביצוען של עבירות האלימות ובוודאי עבירות חמורות כפי אלו שבפנינו, ברי כי קשת הענישה רחבה ותלויה בנסיבות כל מקרה ומקרה.

הצדדים הפנו אותנו למספר פסקי דין, כל אחד לפי נקודת מבטו, כשהם עוגנים את טיעוניהם בתוצאות הקשות [המאשימה] או בסעיפי החיקוק [ההגנה].

המאשימה מצדה הציגה פסיקה שעניינה עבירות של חבלה בכוונה מחמירה, ללא נסיבות מחמירות של אירוע לינץ'

המוני, וללא הנסיבה בעלת החומרה במקרה דכאן של ביצוע לינץ' על אף נוכחותם של שוטרים כאמור:

בע"פ 4314/04 יפים נ' **מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (5.9.2007) נדון מערער אשר חבט מספר פעמים בשכנתו בראשה וגרם לה מספר רב של חתכים בקרקפת, ושברים מרוסקים ודחוסים בגולגולת. המערער הורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, ועל אף שהיה בן 67 ומצבו הבריאותי אינו טוב, ובשים לב לעבר פלילי, נדון לעונש של 13 שנות מאסר בפועל וערעורו נדחה.

עוד הפנתה אותנו המאשימה לפסקי דין בהם הושתו על נאשמים שהורשעו בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה ונדונו לעונשים שבין 9 ל- 13 שנות מאסר אגב שימוש בנשק קר [ע"פ 7100/13 **סגלטיצי נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (29.1.2015); ע"פ 9176/11 **לייזרזון נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (4.12.2012); ע"פ 8675/09 **דיגנקוב נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (12.1.2011)]. מקרים אלו אינם דומים למקרה שלפנינו אולם הם מבטאים את החומרה הרבה שבתי המשפט רואים בעבירה זו ומסוכנותה, וזאת אף שהם נעדרים מרכיבי חומרה ייחודיים שקיימים במקרה שלפנינו נוכח מאפייני הלינץ' האכזרי ונוכחות שוטרים ובני משפחה.

ההגנה הפנתה אותנו לע"פ 193/14 **נסראללה נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (12.2.2014) ולגזר הדין בת"פ (ת"א-יפו) 15297-06-21 **מדינת ישראל נ' כהן** [פורסם בנבו] (22.6.2022) בטענה כי יש ללמוד מהם על מדיניות ענישה במקרי לינץ'. אנו סבורים כי אין ללמוד מפסקי דין אלו שכן מדובר במקרים שאינם דומים בחומרתם למקרה שלפנינו ובנסיבות שונות. כך למשל בע"פ 193/14 דובר במערער שנטל חלק בלינץ' שבוצע לאחר שהמנוח בו בוצע הלינץ' ירה, רצח, ופצע חפים מפשע. המערער הורשע שם בעבירות בצוותא של חבלה בכוונה מחמירה, תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, הפרעה לשוטר והתפרעות, ובגין חלקו זה נגזר דינו לעונש של 18 חודשי מאסר בפועל, במתחם שבין מאסר "קצר מועד אך משמעותי" לבין חמש שנות מאסר בפועל. הנסיבות שם ביחס לאופן קרות האירוע שונות מאלו שבענייננו ואין כוללות את החומרה הייחודית כאמור במקרה זה.

בת"פ (ת"א-יפו) 15297-06-21 שהוצג לנו, נדון אחד הנאשמים שהיה מעורב בשולי הלינץ' בבת ים בתקופת מבצע שומר החומות והורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות [כפי הרשעתו של הנאשם 3 לפנינו] ונגזר עונשו ל- 15 חודשי מאסר בפועל [במתחם שבין 15 ל- 25 חודשי מאסר]. אין ללמוד מאותו מקרה שבו חלקו של הנאשם היה בכך שבעט בקורבן העבירה ולא יוחסו לו הנסיבות המחמירות באירוע.

כך אף לא מצאנו כי הפסיקה הנוספת שהוגשה על ידי ההגנה שעניינה אלימות כלפי שוטרים [ע"פ 194/14 רלוונטית לענייננו].

34. בבחינת מדיניות הענישה הנוהגת, נזכיר כי המדיניות הכללית שהותוותה בעניין **אסווד** הנ"ל היא מדיניות ענישה מחמירה שתכליתה הרתעה וריסון התפרעויות "**העלולות לסחוף המון רב ולצאת מגדר שליטה**".

מדיניות מחמירה הותוותה לאחרונה גם בע"פ 687/22 **טלוי נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (19.5.2022) [להלן: "**עניין טלוי**"] שם נדון מערער [ומשיב שכנגד בערעור המדינה על קולת העונש] שהורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329 בחוק העונשין, לאחר שביחד עם חברו ירה בקורבן במטרה לגרום לו למום, והקורבן נותר צמח. בפסק דינו עמד בית המשפט העליון על חומרתה של עבירה זו ועל כך כי העונש המרבי הקבוע בצד עבירה זו מבטא את עמדתו הערכית של המחוקק ביחס לחומרת העבירה. על כן נפסק [בעקבות פסיקה קודמת] כי -

"בבואו לגזור את עונשו של נאשם בגדרו של סימן א'1 לחוק העונשין, על בית המשפט לצאת אפוא מתוך הנחה כי העונש המירבי הוא העונש שיש להטילו בנסיבות חמורות ביותר; כי בנסיבות בעלות חומרה בינונית מן הראוי, ככלל,

עמוד 18

להטיל על הנאשם את מחצית העונש המירבי; וכי בנסיבות מקלות מן הדין הוא שעונשו של הנאשם יוקל בהתאם."

באותו מקרה, נדון המערער [והמשיב שכנגד] בבית המשפט המחוזי לעונש של 12 שנות מאסר, אולם בבית המשפט העליון נקבע מתחם עונש הולם שבין 16 ל- 20 שנות מאסר בפועל והעונש הוחמר ל- 15 שנות מאסר, וזאת נוכח עצמת הפגיעה בערכים המוגנים.

המקרה שלפנינו מחד אינו נושא עמו את מרכיב החומרה הנוגע לירי הישיר אל קרבן העבירה שם בעניין **טלוי**, אשר גם גרם לו נזק קשה ביותר כתוצאה ישירה ממעשי אותו המערער בירי ואף מידת האשם אצלנו מעט נמוכה יותר, אולם מנגד בענייננו קיימות נסיבות לחומרה, מה שמוביל למסקנה כי ענייננו קרוב לרף האמור והכל נוכח המאפיינים הייחודיים של האירוע שפורטו לעיל.

בתפ"ח (חי') 55524-06-21 **מדינת ישראל נ' עבאס ואח'** [פורסם בנבו] (28.11.2022) נדון עניינו של הנאשם 2 שהורשע בעבירה של חבלה חמורה וניסיון לחבלה בכוונה מחמירה מכוח מניע טרור, באירוע לינץ' בעכו במהלך מבצע שומר החומות, שכלל בין היתר עצירת רכבו של הקורבן והכאתו בידי המון עד אבדן הכרה. בית המשפט עמד על חלקו של נאשם זה ודן אותו לעונש של 10 שנות מאסר. המקרה שלפנינו אמנם לא בוצע ממניע טרור ובמובן זה חומרתו פחותה אולם מאפייני הלינץ' עצמם חמורים יותר מן הטעמים הייחודיים שפורטו לעיל ובעיקרם - ביצוע המעשים מול עיני השוטרים ומול משפחת המנוח.

בע"פ 6931/16 **מדינת ישראל נ' ברגיני** [פורסם בנבו] (5.6.2018) נדונו ענייניהם של מספר נאשמים שנטלו חלק בהתפרעויות כלפי שוטרים ורגימתם באבנים תוך גרימת חבלות בכוונה מחמירה. בית המשפט העליון אישר עונשים של 8 ו- 9 שנות מאסר שנגזרו עליהם ודחה הן את ערעור המדינה והן את ערעורו של המשיב על העונש. המקרה שלפנינו חמור אף יותר נוכח עצמת האירועים שבוצעו מקרוב כדי לפגוע באופן קונקרטי במנוח במסגרת לינץ', בשים לב לנסיבות שפורטו.

מדיניות הענישה הנוהגת לעניינו של נאשם 3

35. באשר לעבירה המיוחסת לנאשם 3 - של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות - הפנה אותו הסניגור למספר פסקי דין:

בת"פ (י-ם) 45064-01-22 **מדינת ישראל נ' עביד ואח'** [פורסם בנבו] (6.7.2022) שם נדונו נאשמים שבצוותא הכו בלום ברזל את המתלונן וגרמו לו לפציעות חמורות ונכויות בלתי הפיכות. נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 20 ל- 40 חודשי מאסר בפועל ועל הנאשמים הוטל עונש של 2.5 שנות מאסר [נציין כי על גזר הדין עומד הליך ערעור שטרם נדון, ע"פ 5883/22]. ב"כ הנאשם ביקש ללמוד מפסק דין זה את ההבחנה בין תקיפה בסכין לתקיפה באבן וטען כי תקיפה באבן פחות חמורה. לטעמנו, במקרה שלפנינו פוטנציאל הנזק והסכנה רב לא פחות בשל השלכת האבן על ראשו של הקורבן מקרוב ובעוצמה כשהוא שרוע ללא אונים על הארץ ועל אף שוטר שמנסה לגונן עליו.

ב"כ הנאשם 3 הפנה גם לת"פ (י-ם) 68789-07-19 **מדינת ישראל נ' ג'עפרה** [פורסם בנבו] (27.10.2022) שם הורשע הנאשם בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה [לפי סעיף 329 בחוק העונשין] כשהעובדות היו שהגיע יחד עם אחיו וקטין נוסף, למקום בו היה המתלונן, כשהם מצוידים בכלי תקיפה מברזל, ותקפו אותו תוך רדיפה אחריו בכל חלקי גופו ובראשו תוך גרימת חבלות קשות. הנאשם שהיה כבן 40 ללא עבר פלילי נדון לעונש של 8 חודשי מאסר בפועל. לטעמנו, אין להקיש מאותו מקרה שכן נסיבות המעשה אינן דומות ואין נושאות את המאפיינים שבענייננו.

הסניגור הפנה בעקפיין גם לע"פ 759/16 **תאמר ג'בארין נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (13.6.2016), שם נדון מערער שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות על רקע סכסוך משפחות הגיע אל ביתו של המתלונן כשהוא מצויד בחפץ קהה ולאחר חילופי דברים עם המתלונן הכה בפניו באמצעות החפץ וגרם לו שבר באף. המערער נדון לעונש של 18 חודשי מאסר בפועל [תחתית המתחם שקבע בית המשפט המחוזי] וערעורו נדחה בבית המשפט העליון תוך קביעה כי נשקלו כל השיקולים לקולה. גם מקרה זה אינו מלמד על מדיניות ענישה הראויה לעניינו שכן שם אין מדובר בתקופה ובגרימת החבלה בעיצומה של תקיפה המונית ובנסיבות הייחודיות הנוספות שפורטו.

36. הנאשם 3 הורשע כאמור בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמורות, הפחותה בחומרתה מהעבירה בה הורשעו ארבעת הנאשמים העיקריים ואף חלקו בפרק העובדתי מוגדר כאמור לעיל באופן יותר קונקרטי ומצומצם. עם זאת, והגם שאין לייחס לו את הכוונה ואת מה שקרה בתחילת האירוע, עדיין הוא הצטרף לאירוע אלימות של רבים יחד ופעל בפזיזות כחלק מההמון התוקף. מכאן שיש קושי להקיש ביחס למדיניות הענישה בהקשרו של נאשם 3 מאירועים אחרים שבהם דובר בעבירה דומה מבחינת סעיף החיקוק אך בנסיבות שונות במהותן.

לצד המדיניות העקרונית של ענישה מחמירה בעבירות אלימות הנגזרת אף מהעונש המרבי שקבע המחוקק, מצאנו לציין את המקרים הבאים כעוגנים לקביעת המתחם, הגם שהם פחותים בחומרתם מהאירוע שלפנינו:

בע"פ 5153/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (13.1.2014) נדון מערער שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לאחר שביחד עם אחיו הצטיידו באת חפירה ומקלות והכו בהם את המתלונן וגרמו לו לחבלות קשות. המערער היה ללא עבר פלילי והוא נדון לעונש של 3 שנות מאסר. ערעורו נדחה בבית המשפט העליון תוך קביעה שראוי להחמיר בענישה בעבירות אלימות קשות.

בע"פ 1517/10 **אלקיים נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (20.10.2010) נדון מערער שהורשע בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות והדחה בחקירה, וזאת לאחר שהכה וחבל בקטין באמצעות אלה על ראשו עד שהקטין התעלף ואושפז עם דימום מוחי. על המערער נגזר עונש של 4 שנות מאסר ואף ערעורו נדחה בבית המשפט העליון.

כאמור, מקרים אלה נעדרים את מאפייני החומרה הייחודיים שלפנינו עת הנאשם 3 ביצע את העבירה לאחר ובעיצומה של התקיפה האלימה של המנוח על ידי אנשים רבים, ומול ועל אף השוטרים הקוראים להם להפסיק.

המשמעויות הנובעות ממדיניות הפסיקה הנוהגת וסיכום מתחמי העונש ההולם לנאשמים 1 עד 4 ו- 6

37. ניתוח הפסיקה מלמד כי תקיפה שנעשית על ידי רבים במסגרת לינץ' תיחשב כחמורה יותר, בין היתר בשל היקף הסכנה ופוטנציאל הנזק. מעבר לכך יש לשקול את הנסיבות הקונקרטיות המשפיעות על עצמת החומרה, ובכללן המניע, מספר התוקפים, עצמת התקיפה, שימוש בנשקים חמים או קרים, עצמת הסכנה הקונקרטית ואף שיקולים המשפיעים על מידת האשם.

38. פסק הדין בעניין **טלוי הנ"ל** [ע"פ 687/22] הוא המשקף לדעתנו את המדיניות הכללית של הענישה הראויה כפונקציה של עצמת הסכנה ומידת האשם והשפעתם על מיקום מתחם הענישה ביחס לעונש המרבי שקבע המחוקק.

נדגיש שוב, הנסיבות הייחודיות לחומרה במקרה שלפנינו, הן בכך שהעבירות בוצעו על ידי הנאשמים, לנגד עיניהם של השוטרים, תוך שהם מתעלמים מהשוטרים במופגן, ללא מורא וללא כל ציות לגורמי אכיפת החוק, המצויים במקום, כאילו נוכחותם היא לכל היותר מכשול שיש לסלק מדרכם. הנאשמים המשיכו במעשיהם ולא נרתעו, גם לא מניסיונות השוטרים למנוע את מעשיהם בכל דרך; וזאת תוך גרימת סיכון ממשי לקורבן וגם לשוטרים עצמם שמצאו את עצמם בעין התקיפה והסערה; וכאשר המעשה האכזרי בוצע לנגד עיני משפחת הקורבן שנכחה במקום.

39. עקרון ההלימה מבטא אמירה ערכית. במדינה דמוקרטית המבוססת על ערכי יסוד של זכויות האזרח אין לעמוד מנגד בשוויון נפש למול אירוע לינ' שתכליתו "ענישה" ללא משפט על ידי המון בררוב, כפי שנעשה בענייננו. פגיעה שכזו במרקם החברתי ובאדם מחייבת אמירה ערכית בלתי מתפשרת של החמרה בענישה, על מנת לייצר הגנה אפקטיבית על הזכות לביטחון האישי, אשר נרמסה ע"י הנאשמים ברגל גסה אל מול עיני השוטרים. על כן ההלימה צריכה לבטא את החובה להגן על השוטרים ועל יכולתם למלא חובתם בהגנה על כל חלקי הציבור באוכלוסייה.

נוכח האמור לעיל, ובשים לב לחלקו של כל אחד מהנאשמים, ולאחר ששקלנו את נסיבות המקרה שבפנינו, בהתחשב בערכים החברתיים שנפגעו, במידת הפגיעה בהם, בנסיבות ביצוע העבירה, במידת אשמו של כל אחד מהנאשמים ובמדיניות הענישה הנהוגה אנו קובעים את מתחמי הענישה הבאים:

לנאשמים 1, 2, 4 ו- 6 - מתחם עונש הולם שינוע בין 11 ל- 15 שנות מאסר בפועל;

לנאשם 3 - מתחם עונש הולם שינוע בין 4 ל- 7 שנות מאסר בפועל.

מתחם העונש ההולם לנאשם 7

40. עניינו של הנאשם 7 נפרד כיוון שלא נטל חלק פעיל באירוע האלים ומיוחסת לו כאמור עבירה של אי מניעת פשע בכך שלמרות שראה את המעשים, וידע כוונתם של הנאשמים העיקריים, התרחק מן המקום מבלי לנקוט באמצעי סביר כדי למנוע זאת.

41. בהקשר זה, עיקר הבחינה היא ביחס למידת האשם, תוך התבוננות לאפשרויות הממשיות שעמדו לנאשם 7 למנוע, או לפחות לנסות לנקוט באמצעי סביר כדי למנוע, מהתוקפים לבצע את זממם.

הערך המוגן בעבירה זו הינו בעיקר הרצון למנוע אדישות של הזולת לפשעים שנעשים בידי אחרים, והציווי החברתי למנוע סכנה לערכים המוגנים המשמעותיים, כחיי אדם, מצדיק גם הטלת אחריות וחובה על האזרח לעשות למניעת פשע חמור, כאשר התועלת החברתית היא שמירה על תחושת הבטחון [מ. גור אריה, "חובה פלילית למנוע פשע אימתי מוצדקת", **מחקרי משפט יז(2)**, 355, 368 (התשס"ב); ראו גם ע"פ 5204/07 **אבוסמור נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (3.9.2007)].

המבחן הנדרש הוא של האמצעי הסביר שמתבקש לנקוט כדי למנוע את הפשע, כאשר ככל שהנזק מביצועה של העבירה רב יותר, מתבקשת התערבות הזולת, כמובן עד גבול של סיכון עצמי שיכול להיחשב כנקיטת פעולה שאינה סבירה [ראו ע"פ 5544/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (6.1.2014)].

42. במקרה שלפנינו, הצדדים הסכימו על העובדות הנוגעות לנאשם 7 ועל משמעותן המשפטית ועל כן אין צורך לדון בכך.

עם זאת, בהקשר של בחינת מידת האשם, אנו סבורים כי נוכח העובדה כי מדובר היה באירוע לא מתוכנן וללא שליטה, והעובדה שאף השוטרים שנכחו במקום לא הצליחו למנוע, הרי שמידת אשמו של הנאשם 7 ומחדלו היו נמוכים. יש ממש אף בטענת הסניגור בעניינו, כי יש לא מעט נוכחים שהיו במקום ולא מנעו את המתרחש באותו אופן, ובהקשר זה די להצביע אפילו על הנאשם 5 שנמחק מכתב האישום. על כן, במכלול השיקולים סבורים אנו כי **מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם 7 נע בין מאסר על תנאי ועד למספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות.**

גזירת הדין בתוך מתחמי העונש ההולם

43. בתוך מתחם העונש ההולם יש לשקול לקולה היעדר עבר פלילי של הנאשמים, המקיימים אורח חיים נורמטיבי ויצרני. עוד יש לקחת בחשבון את הבעת החרטה וצערם הרב גם בפני הוריו ובני משפחתו של המנוח. ביחס לנאשם 3 אף הוצג כי התקיימה סולחה בין משפחתו למשפחת המנוח.

44. באשר לנטילת האחריות, הרי שיש לזקוף לזכות הנאשמים את הודאתם בכתב האישום המתוקן, ובמקרה שלפנינו מדובר בתיקון דרמטי למול כתב האישום המקורי.

לצד זאת, נציין כי הודאת הנאשמים באה לאחר שנשמעו לא מעט עדויות של בני משפחת המנוח - קורבן העבירה, וכן עדויות השוטרים, עדים שכולם שנכחו בזירה ועברו אף הם חוויה לא פשוטה. הודאתם של הנאשמים לא חסכה משמעותית בזמן השיפוט וחקירת העדים בוצעה באופן אשר כלל במובנים מסוימים את "האשמת" המנוח ואף בני משפחתו באירוע ובשלבים שקדמו לו, שלא מצוינים כך בכתב האישום המתוקן, טיעון שהועלה במובנים מסוימים גם בשלב הטיעונים לעונש [ראו למשל עמ' 961, 964 ו- 1003 בפרוטוקול]; ואף במהלך החקירות לא פעם הטיחו חלק מהסניגורים באחיותיו של המנוח כי הן משקרות [ראו למשל עמ' 369, 475]. אופן חקירת בנות משפחת המנוח שהעידו, והתנהלותם של הנאשמים באולם בית המשפט בזלזול ובהעדר אמפתיה, בעת שאחיותיו ואמו של המנוח העידו, לא צמצמו את הנזק שנגרם למשפחת המנוח, ואף זהו שיקול בקביעת העונש בתוך מתחם העונש ההולם [ראו סעיף 40א(5) בחוק העונשין].

אכן, זכותם של הנאשמים להיאבק על חפותם, ואין לזקוף לחובתם את ניהול משפטם, ובוודאי שנוכח תיקון כתב האישום באופן כה משמעותי, ניהול המשפט היה נכון ומתחייב. עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שהודאת הנאשמים המלאה והבעת החרטה על מעשיהם נשמעו רק בשלב הטיעונים לעונש, והדבר ניכר גם בקשיי משפחת המנוח לעכל ולו חלקית את האירוע ותוצאותיו, כאמור בתסקיר נפגעי העבירה ביחס לחשש מנוכחות משפחות הנאשמים.

עוד יוער, כי בתסקירי שירות המבחן צוין לגבי מרבית הנאשמים [למעט נאשמים 3 ו- 6] כי צמצמו את חלקם ולא לקחו אחריות באופן מלא על מעשיהם, והאופן בו תיארו אותם היה שונה במובנים לא מעטים מתיאור המעשים בהם הודו. רק לאחר שבית המשפט בירר מולם את עמדתם בשלב הטיעונים לעונש הבהירו הנאשמים כי הם עומדים מאחורי הודאתם, כל אחד לפי חלקו, ואף הביעו חרטה. ועדיין הרושם הוא כי נטילת האחריות אינה מלאה כפי שהיה מצופה מהם, במיוחד לאור סט הערכים בו צוין כי הם אווזים בו.

45. מעבר לדברים האמורים, אשר נכונים לכל הנאשמים, מצאנו לנכון לציין באופן קונקרטי שיקולים אישיים לכל אחד מהנאשמים בנפרד, בשים לב לתסקירים ולטיעוני באי כוחם:

באשר לנאשם 1 - הוא כאמור בן 38, אב לילדים קטנים ובעל תארים אקדמיים כאיש חינוך שרכש השכלה גם

בתחום המשפטים. הערכת מסוכנותו נמוכה. נטילת האחריות מצדו היתה מאוחרת ומהוססת. ניכר תסכולו וקשיי משפחתו ממעצרו שגדע את המסלול האקדמי שחפץ בו ומפגיעת משפחתו בשל מעצרו ומאסרו הצפוי.

באשר לנאשם 2, הינו כבן 28, נעדר עבר פלילי, נשוי ואב לשני פעוטות שייעדר מגידולם, עובד בתחום הנגרות ורכישת תואר אקדמי נגדעה בשל מעצרו. כך גם משפחתו "הוגלתה" אל מחוץ ליישוב עד תיקון כתב האישום. נטילת האחריות מצדו היתה מהוססת וטענתו לסולחה עם משפחת המנוח נסתרה. עם זאת, הערכת מסוכנותו נמוכה.

באשר לנאשם 3, הינו כבן 22 היום, הצעיר מבין הנאשמים, נעדר עבר פלילי, רווק, שטרם מעצרו עבד בספרות ובסופרמרקט, והתגורר עם משפחתו. שירות המבחן התרשם מפוטנציאל סיכון להישנות התנהגות אלימה. נטילת האחריות מצדו היתה מהוססת אולם אושר קיומה של סולחה בין משפחתו למשפחת הקורבן, שיש בה כדי ללמד באופן מסוים על החרטה ומאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בגינה [ראו: ע"פ 5998/15 עקול נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (27.6.2016); ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח [פורסם בנבו] (5.11.2019)].

באשר לנאשם 4, הינו כבן 35 נעדר עבר פלילי, נשוי ואב לחמישה קטינים, בוגר 12 שנות לימוד, וטרם מעצרו עבד כטכנאי רכב מזה כ- 13 שנים. משפחתו הנורמטיבית הגרעינית מתמודדת עם אתגרים רפואיים משמעותיים ותלויה בו כלכלית, נפשית ואף פיזית למילוי מטלות יומיומיות. אף נטילת אחריות מצדו היתה מהוססת וטענתו בדבר סולחה נסתרה. הערכת מסוכנותו נמוכה.

באשר לנאשם 6, הינו כבן 36, ללא עבר פלילי, נשוי ואב לארבעה קטינים, ולאחר השלמת 12 שנות לימוד עבד כנהג אוטובוס ואף הוצג מכתב המלצה בעניינו [נע/1] המלמד על הסובלנות כלפי הנוסעים ועל תחושת הביטחון שנתן להם. משפחתו נורמטיבית ומתמודדת עם מחלה משמעותית של אחד מבניו ומחלות נוספות במשפחתו המורחבת, כשמחלת הבן מצריכה מעורבות משמעותית של בני המשפחה ועלויות כספיות, ומאסרו בוודאי יפגע ביכולת המשפחה להתמודד עם האתגרים הרפואיים. הנאשם 6 נטל אחריות מלאה גם בפני שירות המבחן והביע צער עמוק. שירות המבחן סבור כי יש צורך בטיפול והוא אכן פעל מיוזמתו לעשות כן בתקופת מעצרו, ויש לזקוף לזכותו את מאמציו לחזרה למוטב.

באשר לנאשם 7 הוא כאמור כבן 29 רווק, נעדר עבר פלילי, סיים לימודי רפואה בחו"ל והשתלבותו בהתמחות נגדעה בשל האירוע. משפחתו נורמטיבית ומלוכדת. הוא התקשה להסביר בפני שירות המבחן את חלקו, אך בהחלט גילה אמפתיה ורצון לפשפש ולמצוא את המקום בתוכו שבו טעה. ניכר חששו של הנאשם 7 מפני גדיעת האפשרות לסיים את התמחותו ברפואה. מסוכנותו נמוכה.

מכאן יש לשקול לקולא ביחס לכלל הנאשמים העדר הפלילי, הודאתם והעובדה שלגבי רובם הערכת הסיכון היתה נמוכה, ואין ספק שהפגיעה בהם ובמשפחתם תהיה ממשית.

46. כשיקול לחומרה ביחס לכל הנאשמים, יש לשקול את שיקול ההרתעה לרבים בהתאם לסעיף 40ז בחוק העונשין. לנוכח מאפייני האירוע והעובדה שהאלימות פושה בחברה ואנשים נורמטיביים לכאורה, כפי שבעניינו, לא נרתעים מלקחת חלק באירוע אלים שכזה ואינם מציינים לגורמי אכיפת החוק המבקשים להפסיקו, אנו סבורים כי שיקול ההרתעה בתוך מתחם העונש ההולם יש לו חשיבות וכי ענישה ממשית ומשמעותית עשויה לתרום להרתעת הרבים למען יזהר כל אדם מלקחת חלק באירוע אלימות בכלל, ואירוע אלימות המוני ביתר שאת.

47. ועדיין על רקע מכלול השיקולים לחומרה ולקולה, נראה לנו כי אין מקום לקבל את עתירת המדינה.

לגזור את דינם של הנאשמים באמצע מתחם העונש ההולם. זאת לאחר שכאמור מדובר בנאשמים ללא עבר פלילי, שנטלו בסופו של דבר אחריות על חלקם.

משכך, ונוכח האמור אנו סבורים כי **יש לגזור את דינם של הנאשמים [מלבד הנאשם 7] בשליש הנמוך של מתחם העונש ההולם אך לא בתחתיתו וזאת בשל הצורך לתת ביטוי לצורך בהרתעת היחיד והרבים, כאשר לעונשי המאסר בפועל יצטרפו ענישה בדמות מאסר על תנאי, ופיצוי למשפחת המנוח.**

באשר לנאשם 7, הרי שיש לשקול את הנזק שייגרם לו מעונש של מאסר בפועל, בעיקר השפעתו על סיום לימודי הרפואה. יודגש, כי אילו היה לו חלק פעיל באירוע הלינץ', לא היה מקום לתת לשיקולים אלו משקל משמעותי. ואולם, חלקו כאמור מזערי, ניהול המשפט מצדו היה הכרחי [תחילה יוחסה לו עבירת רצח] והצורך בהרתעה אישית כלפיו נמוך, ובסופו של דבר יש לתת אף משקל שהוא תקופה לא מבוטלת במעצר ממש. ומשכך **ייגזר דינו בתחתית מתחם העונש ההולם.**

פיצויים למשפחת הקורבן

48. פיצוי הוא חלק מגזירת הדין אולם אופיו הדומיננטי הוא אזרחי, ותכליתו בין היתר סעד מידי ומהיר לנפגע העבירה, הכרה חברתית בסבלו של הנפגע והעלאת מעמדו וזכויותיו בהליך הפלילי. משכך גם נקבע כי קביעת הפיצוי נושאת עיניה בעיקר לנפגע העבירה [ובמקרה שלפנינו - למשפחתו] והיא אינה נגזרת מיכולתו הכלכלית של הנאשם [השוו: דנ"פ 5625/16 קארין נ' בוקובה] [פורסם בנבו] (13.9.2017); ע"פ 5761/05 מג'דלאווי נ' מדינת ישראל] [פורסם בנבו] (24.7.2006) ולא פעם יחושב על דרך האומדנא [ראו: ע"פ 7186/19 קטמור טובי נ' מדינת ישראל] [פורסם בנבו] (8.1.2020).

יתרה מכך, במקרה של ריבוי נאשמים, נקבע כי הרף העליון של הפיצוי הינו ביחס לכל נאשם בנפרד [ראו ע"פ 8074/16 סוליימנוב נ' מדינת ישראל] [פורסם בנבו] (2.4.2020).

בענייננו, למרבה הצער והטרגיות לא יהיה בפיצוי כדי להשיב את הקרבן למשפחתו. ועדיין, יש בפיצוי הכרה בסבלה של המשפחה שניכר היטב במהלך הדיונים ובתסקיר משפחת נפגע העבירה ובנזק הכה קשה שנגרם לה. כפי שתואר בני המשפחה נמצאים עדיין במצב טראומטי, הוריו של המנוח שבורים ונושאים עימם תחושות אשם של הצליחו לגונן עליו. המשפחה איבדה את שמחת החיים שלה ונדרשת לאסוף את השברים למען הילדים הנוספים; כאשר ברקע חזרת בני משפחת הנאשמים ליישוב, ללא סולחה באופן הנתפס על ידי משפחת המנוח כמסכן אותם, זאת מעבר לתזכורת היומיומית שיש בכך לאירוע.

המשפחה נדרשת למשאבים רבים לשם שיקומה והשבת המשפחה לשגרה, והפיצוי בהקשר זה הינו חלק מההכרה בסבל המשפחה ובחומרת האירוע, כמו גם סיוע ראשוני לשיקומה. נוכח כך, מצאנו לנכון להשית פיצויים ברף גבוה על כל אחד מהנאשמים אולם באופן יחסי לחלקו, לפי המדרג שקבענו לעיל.

בהתאם לכך אנו מחייבים את כל אחד מהנאשמים 1, 2, 4, ו- 6 בפיצוי למשפחת הקורבן בסך של ₪ 90,000; ומחייבים את נאשם 3 בפיצוי בסך של ₪ 60,000; ואילו לגבי הנאשם 7 לא ראינו לנכון לחייבו בפיצוי.

סוף דבר

49. אשר על כן, אנו גוזרים על הנאשמים את העונשים הבאים:

לנאשמים 1, 2, 4 ו- 6:

- (א) 12 שנות מאסר בפועל, אשר יימנו ממועד מעצרו בהליך זה לפי רישומי שב"ס;
- (ב) 12 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור במשך 3 שנים ממועד שחרורו עבירת אלימות מסוג פשע;
- (ג) פיצוי למשפחת קורבן העבירה, באמצעות תשלום לאמו של הקורבן, בסך של 90,000 ₪ [לכל נאשם].

לנאשם 3:

- (ד) 5 שנות מאסר בפועל, בניכוי תקופת מעצרו בהליך זה, לפי רישומי שב"ס;
- (ה) 12 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור במשך 3 שנים ממועד שחרורו עבירת אלימות מסוג פשע;
- (ו) פיצוי למשפחת קורבן העבירה, באמצעות תשלום לאמו של הקורבן, בסך של 60,000 ₪.

לנאשם 7:

- (ז) 7 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור במשך 3 שנים מהיום עבירה של אי מניעת פשע או כל עבירת אלימות אחרת;

50. לא נחתום פסק הדין בטרם נשתתף אנו בצערה הכבד של משפחת המנוח סאבא אבו חאמד ז"ל. ראינו באולם את כאבם של בני המשפחה ובכללם הוריו של המנוח ואחיותיו ואחיו. לצערנו, פסק הדין לא ישיב את אובדנם הכבד. עם זאת, מקווים אנו כי תימצא ולו מעט נחמה בסיום ההליך והפניית המשאבים הנפשיים לריפוי המשפחה, ככל שניתן.

זכות ערעור תוך 45 יום לבית המשפט העליון.

ניתן היום, ד' שבט תשפ"ג, 26 ינואר 2023, בנוכחות הצדדים.

איתי ברסלר-גונן, שופט

**אהרון משניות,
שופט**

יעל רז- לוי, שופטת